

CVO open

Nummer 2 | Jaargang 23 | mei 2023

cvo
125 jaar

In dit nummer

- Interview met bestuurders Marc Mittelmeijer en Ton Bestebreur
- CVO'ers over hun schooltijd toen en nu
- Kunstonderwijs op vijf CVO-scholen

Colofon

CVOpen is het huisorgaan van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving (CVO). Het verschijnt twee keer per jaar en wordt toegestuurd aan ruim 2.300 medewerkers van CVO en aan relaties. Naast *CVOpen* geeft CVO ook drie maal per jaar *CVO-Nieuws* uit, een digitale nieuwsbrief voor medewerkers en relaties. Abonneren is mogelijk via www.cvo.nl → Nieuws.

Uitgever

Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving (CVO)
Henegouwerplein 14, 3021 PM Rotterdam
Postbus 2152, 3000 CD Rotterdam
Tel. (010) 217 13 99
E-mail bestuur@cvo.nl
Internet www.cvo.nl

Redactie

Ramona Bouchée-Montfrooij, Nanda Hompus, Gwendolyn Kleinjan, Annemiek Kroonen, Lydia Pfahl, Martine Roozen, Anna Smit, Monica van der Spek en Anja de Zeeuw

Redactieadres

Verenigingsbureau CVO
t.a.v. redactie *CVOpen*
Postbus 2152
3000 CD Rotterdam
E-mail cvopen@cvo.nl

Eindredactie

Communicatieadviesbureau Anja de Zeeuw, Gouda

Ontwerp

hAAi, Den Haag

Beeld

Rick Keus, Carel Schutte e.a.

Coverfoto

De eerste leerlingen van de eerste Christelijke HBS, in 1898 opgericht door CVO. Beeld: Archief CVO

Druk

De Bondt, Barendrecht

Aan dit nummer werkten mee:

Karin van Breugel (tekst van breugel), De Nieuwe Lijn tekst & communicatie, Marijke Nijboer, Alain Verheij, Anja de Zeeuw (Communicatieadviesbureau Anja de Zeeuw)

In dit nummer

**CVO-bestuurders
Mark Mittelmeijer
en Ton Bestebreur**

'De relatie met leerlingen staat bij ons voorop'

2

**Vijf CVO-scholen
over hun kunstonderwijs**

Ideeënontwikkeling staat nu centraal - techniek is een middel, maar geen doel

5 e.v.

Verder aandacht voor

- 6 Veel oud-leerlingen zijn nu docent op Melanchthon Schiebroek
- 18 De stelling: Geloof, hoop en liefde zijn (blijven) zichtbaar op mijn school
- 22 Interview met Frank Koen, voorzitter raad van toezicht
- 24 Een kijkje op ... Henegouwerplein 14-16
- 26 Tijdlijn 125 jaar CVO
- 30 De (CVO)pen aan een oud-leerling: Leendert de Ridder (Comenius College)
- 31 Column door Chris van den Berg
- 34 Samen lerend het jubileumjaar in - Annemarie Neeleman
- 35 Personalia
- 36 Uitsmijter door Alain Verheij

(Oud-) CVO'ers over hun schooltijd

Een leerling, docent, leidinggevende en onderwijsondersteuner doen hun verhaal.

8 e.v.

Interview met Ronilla Snellen, de nieuwe algemeen directeur van Portus scholengroep

'Ik ben van de experimenten.'

32

**Kunst-
onderwijs**

Van de redactie

Op 5 juli is het 125 jaar geleden dat CVO werd opgericht. Daarom zetten we dit nummer in het teken van het jubileum.

Naast een tijdlijn met veel historische feiten besteden we aandacht aan het iconische gebouw aan het Henegouwerplein in Rotterdam, dat werd gebouwd in opdracht van CVO voor de eerste Christelijke HBS en het Marnix Gymnasium. Ook zijn er vier dubbelportretten gemaakt waarin (oud-)leerling, (oud-)docent, (oud-)onderwijsondersteuner en (oud-)connector naast elkaar aan het woord komen. Leerlingen van alle CVO-scholen(groepen) worden betrokken bij het jubileum met verschillende activiteiten. Ze zijn onder andere bezig met kunstuitingen (meer hierover in de kolom hiernaast). Daarom zetten we het kunstonderwijs op vijf scholen in de schijnwerpers.

Veel leesplezier!

125 jaar CVO feestelijk vieren

CVO viert het 125-jarig bestaan met verschillende jubileum-activiteiten. Zo vindt op 28 juni een bijeenkomst in de Laurenskerk plaats voor alle relaties van CVO. Deze samenkomst heeft een inhoudelijk programma met diverse sprekers, muziek en een expositie van alle scholen.

Op 14 september wordt er een festival voor alle eigen medewerkers gehouden in Ahoy, met een inhoudelijk middag- en feestelijk avondprogramma. Dit festival vervangt de jaaropening. De middag in Ahoy staat in het teken van kennisdeling over kansengelijkheid in een grootstedelijke context. Er zijn diverse sprekers en optredens van leerlingen. Aansluitend zal er samen gegeten worden en start de feestavond. Er staan verschillende foodstands klaar met lekkere gerechtjes en er is muziek op twee podia en divers entertainment. Het festival is ook bedoeld om alle collega's te bedanken voor hun enorme inzet in de afgelopen jaren.

Uiteraard worden de leerlingen niet vergeten bij deze viering.

Wie jarig is trakteert! Alle leerlingen van de scholen krijgen een snack aangeboden. Van maart tot mei worden de scholen bezocht door een mobiele kraam, in overleg met de vestigingen.

Ook worden leerlingen op andere manieren betrokken bij de viering. Zo zijn groepjes leerlingen van alle scholengroepen druk bezig met het ontwerpen en uitvoeren van kunstwerken, die tijdens de bijeenkomst in de Laurenskerk, maar ook tijdens het medewerkersfestival, worden tentoongesteld.

Daarnaast wordt er op de verjaardag van CVO, op 5 juli, een cadeau overhandigd aan de vereniging waarin leerlingen het gezicht zijn van de school en expressie geven aan de identiteit van CVO door het thema 'geloof, hoop en liefde' uit te beelden. Het cadeau krijgt een blijvende plek in de grote vergaderzaal aan het Henegouwerplein.

A photograph of two men sitting at a table, smiling and engaged in conversation. The man on the left is wearing a dark blue blazer over a light-colored checkered shirt and glasses. The man on the right is wearing a blue blazer over a light blue shirt. They are both looking towards each other. In front of them on the table are two white mugs. The background is a large map of a region with a prominent blue waterway system. The text is overlaid on the top left of the image.

→ 'Meer dan honderdduizend mensen
in deze regio haalden hun diploma
op een CVO-school'

*Marc Mittelmeijer (rechts op de foto's)
en Ton Bestebreur*

Interview met bestuurders Marc Mittelmeijer en Ton Bestebreur

'De relatie staat bij ons voorop'

Scholen voor voortgezet onderwijs die 125 jaar of langer bestaan – daarvan zijn er meer in Nederland.

Maar een schoolvereniging die 125 jaar is en tot op de dag van vandaag onderwijs aanbiedt, is uniek.

Dat geldt dus voor CVO, opgericht in 1898.

In dit interview blikken de twee leden van de raad van bestuur van CVO, Marc Mittelmeijer en

Ton Bestebreur, terug en vooruit.

Wat maakt dat jullie het 125-jarig bestaan van CVO graag willen vieren?

Bestuursvoorzitter Marc Mittelmeijer: 'We willen feest vieren om te herdenken en elkaar te ontmoeten rond de betekenis die we voor kinderen hebben. Terugkijkend kunnen we trots zijn op wat we bereikt hebben. En vooruitkijkend zien we een mooie toekomst waarin goede dingen gebeuren voor de leerlingen en voor de stad en regio.'

Wat zien jullie als toegevoegde waarde van CVO door de tijd heen?

Marc: 'CVO heeft altijd de focus op de leerlingen gehad, vanaf het eerste moment dat de verenigingsleden een school stichtten.

De eerste christelijke hbs van Nederland werd in 1901 geopend. Twaalf jongens van twaalf jaar, allemaal keurig in het pak, kwamen vol verwachting naar die school om te leren hun leven vorm te geven en een rol te pakken in de samenleving. Hoe mooi kun je starten! Snel daarna werden er ook meisjes tot de school toegelaten. Intussen hebben heel veel mensen, wel meer dan honderdduizend, die in deze regio wonen en werken hun diploma gehaald op een CVO-school. Daarmee betekent ons onderwijs heel veel voor de vorming van onze regio.'

Ton Bestebreur, lid raad van bestuur: 'We hebben natuurlijk gezien dat onze samenleving in 125 jaar veranderde, door demografie, secularisatie en nieuwkomers, maar ook dat ouders, leerlingen en medewerkers blijven kiezen voor onze scholen. Blijkbaar hebben we een DNA dat aantrekkelijk is en verbindend werkt voor mensen. Bij een bijeenkomst over identiteit gebruikten collega's onlangs mooie woorden: dat we als CVO-scholen veel gemeenschapszin hebben, geloven in ontwikkeling van leerlingen, hoop houden als het tegenzit en kinderen vertrouwen geven. Het zijn niet meer dezelfde bijbelse woorden, maar hierin hoor ik wel de echo van de identiteit uit 1898. Die zit diep in de organisatie en de mensen.'

Marc: 'Ook al is de samenleving veranderd, één ding veranderde niet: elk kind heeft er behoefte aan om gezien te worden. Dat is volgens mij wat onze scholen bieden. De relatie staat voorop.'

Ton: 'We beseffen goed dat we nog steeds een emancipatiemotor zijn. Als je wiegje op een bescheiden plekje heeft gestaan, het gezin niet meer zo stevig is en het zit even niet mee in de wereld, dan is er de pedagogiek van de hoop – en dat zijn grote woorden: wij zien jou wél als individu, wij zien wél je kansen. In de genen van deze organisatie zit iets van ambitie en vooruitgangsgeloof.'

vervolg van pagina 3

We willen de wereld een beetje beter maken, en de kinderen soms wat verder brengen dan wat hun ouders konden bereiken.'

Hoe staat het met de onderwijskwaliteit op de CVO-scholen?

Ton: 'Op dit moment zijn er acht scholen met het oordeel 'goed' en het predicaat 'excellent' van de Onderwijsinspectie. Dit is des te kostbaarder omdat de scholen deze beoordeling verdienen in een weerbarstige, complexe omgeving. Verder zijn er tal van scholen op weg naar het oordeel 'goed'.'

Marc: 'Het is een erkenning dat de teams echt gefocust zijn op goed onderwijs en dat ze het voor de kinderen goed willen doen. De excellentieprofielen van de excellente scholen hebben vaak met de pedagogiek te maken, met het feit dat scholen bieden wat kinderen nodig hebben. Dat vind ik mooi.'

Minister Wiersma heeft gezegd dat het predicaat 'goed' niet meer door Onderwijsinspectie verleend moet worden. Maar wij vinden zo'n kwalificatiesysteem wel nodig in Nederland, omdat het zo stimulerend is voor de medewerkers en de scholen. Daarom hebben we een brief gestuurd aan de VO-raad dat we dit zelf willen regelen, in het verband van de VO-raad of als grote schoolbesturen. Zo'n initiatief sluit aan bij de roots van onze organisatie: we willen het echt goed doen en we zijn niet tevreden met een zesje.'

Wat zijn de grote vraagstukken voor jullie als bestuurders?

Marc: 'De enorme werkdruk en het lerarentekort. We zien dat de aandacht voor collega's achterblijft bij de aandacht voor het kind, want dát gaat – terecht – altijd voor. Onze puzzel is: hoe houden we voortdurend die balans?'

Verder hebben we een aantal grote maatschappelijke vraagstukken in deze regio: segregatie, integratie, polarisatie, armoede, groei van de stad en omgeving, klimaat, duurzaamheid, van alles.'

Hoe werken jullie aan de oplossing van die vraagstukken?

Marc: 'De scholen pakken ze op en daarbij hebben ze elkaar nodig, merken we. Neem het hoogbegaafdenvraagstuk dat actueel is. We hebben vijf van onze scholen die bewust met aspecten hiervan bezig zijn, bij elkaar gebracht en laten vertellen wat ze doen. De inspiratie spatte ervan af. Ook de drie scholen met tweetalig onderwijs gaan elkaar opzoeken. Die kracht van de vereniging zullen we de komende jaren verder uitnutten.'

Ton: 'Vijf jaar geleden was onze metafoor "sterke vestigingen". "Zelfbewuste scholen binnen een sterke vereniging" wordt misschien wel het adagium voor de komende jaren.'

Welke ontwikkeling voorzien jullie voor CVO als organisatie?

Marc: 'Wij streven naar goede doorlopende leerlijnen, zonder dat dit leidt tot een bestuurlijke fusie met bijvoorbeeld een basisschoolbestuur. We bekijken met het primair onderwijs hoe we de overstap beter kunnen maken. We spreken intensief met het mbo in de stad over doorlopende leerlijnen vmbo-mbo, en we zijn in het VOHO-overleg bezig om te kijken hoe we de aansluiting op het hoger onderwijs verbeteren. Waar we daar mensen in de scholen bij betrekken, ontstaat enthousiasme, bijvoorbeeld bij overstap-coaches. Dat "mensen erbij betrekken" zou overigens nog intensiever kunnen.'

Ton: 'We ondersteunen de werving van voldoende goede collega's en het inspireren en verder bekwamen van huidige vakdocenten via de CVO Academie.'

→ 'We zullen de kracht van de vereniging verder uitnutten'

Marc: 'Een andere belangrijke opgave is om onze Shared Service Organisatie verder te brengen. Er zijn nogal wat uitdagingen op het gebied van huisvesting, ICT en personeel. Financieel kunnen we als vereniging wel tegen een stootje, we zijn gezond maar niet te rijk.'

Hoe leeft 'innovatie' binnen CVO?

Marc: 'We proberen elke dag het onderwijs te verbeteren. Dat kun je een innovatieambitie noemen. We brengen mensen samen en ze inspireren elkaar om effectief te innoveren en verbeteren. Soms gaat het erom nèt een beetje beter te zijn voor de leerlingen, soms is er sprake van een grote verandering, zoals Agora-onderwijs invoeren op PentAgora.'

Ton: 'We hebben dit schooljaar ook een Daltonschool en we bereiden ons voor op Montessori-onderwijs in Rotterdam-Zuid. Ook werkt een aantal CVO-scholen met elementen van Kunskapsskolan. Mooi dat we zowel ruimte kunnen geven aan 'vernieuwers' als aan scholen met ouderwets, degelijk klassikaal onderwijs.'

De huidige CVO-visie loopt in 2024 af; hoe wordt de nieuwe visie voorbereid?

Marc: 'In de CVO-visie uit 2019 zijn de speerpunten goed uitgewerkt. De vraag is hoe we als vereniging verdergaan met de maatschappelijke opgave, onze meerwaarde voor de samenleving. We hopen eind dit jaar met een koersdocument te komen.'

Ton: 'We willen de essentie vasthouden van de titel "Onderwijs voor het leven". Dat betekent meer dan het diploma alleen. Leven met een hoofdletter blijft onvervreemdbaar de ambitie van de vereniging. We proberen mensen zich te laten ontplooiën tot wie ze zijn en willen zijn, of hoe ze bedoeld zijn.'

(Martine Roozen en Anja de Zeeuw)

Niet alleen cognitieve ontwikkeling

'Brede vorming met veel creativiteit'

Leerlingen van het Marnix Gymnasium kiezen in de eerste klas voor Research & Development (R&D) of Art & Culture (A&C).

Bij R&D maken de Marnixleerlingen onder andere een ontwerp voor een product dat nog niet bestaat. 'Een leerling bedenkt bijvoorbeeld iets waarmee een persoon zonder handen een melkpak kan openen', vertelt Hilde Groenendijk, afdelingsleider bovenbouw. 'Of iemand ontwerpt een knikkerbaan. Het is een vak waarin onderzoek en ontwerp gecombineerd worden.'

Schoolband

Bij Art & Culture (A&C) zijn de leerlingen bezig met kunst. Ze verdiepen zich bijvoorbeeld in drama of fotografie. Naast de eigen docenten hebben soms ook externe creatievelingen een rol in het programma. De leerlingen doen bijvoorbeeld een project met de SKVR, of gaan naar een dansvoorstelling van Scapino. Leerlingen die A&C

volgen werken mee aan de Grote Avond: een jaarlijks evenement waarbij leerlingen en docenten in een theater optreden voor publiek. Hilde: 'Zowel de eerste- als de zesdeklassers studeren een toneelstuk in. Verder staan er docentencabaret en een klassiek toneelstuk op het programma. Het is echt een leuke, bijzondere happening.' De school biedt geen muziekles. Hilde: 'Dat is helaas formatie-technisch niet rond te breien met 550 leerlingen. We hebben wel een schoolband, die regelmatig optreedt en waarbij ook andere muzikale leerlingen hun talenten ten gehore brengen.'

Internationalisering

In de tweede klas kunnen leerlingen opnieuw kiezen voor R&D of A&C. Hilde: 'Daarnaast kunnen ze ook voor het vak

Internationalisering kiezen. Dat is een verplicht vak in het eerste jaar, en wie wil kan daar in de tweede klas mee doorgaan.' Bij dit vak ontwikkelen leerlingen kennis en vaardigheden die passen in een internationale context. Ze oefenen bijvoorbeeld met Arabische kalligrafie en krijgen een workshop Turkse Ebru-kunst.

Culturele Dag

Op de jaarlijkse Culturele Dag bieden de docenten Kunst Beeldende Vorming alle jaarlagen een activiteit aan. Leerlingen gaan naar een museum, doen iets met muziek in de Doelen, gaan met graffiti-kunst aan de slag of krijgen een djembé-cursus en treden daarna op voor hun ouders.

Tentoonstelling

Op 11 april presenteerden leerlingen hun profielwerkstuk. Dat werd gecombineerd met een tentoonstelling met eindproducten van de eindexamenkandidaten Kunst Beeldende Vorming. Hilde: 'Ze krijgen veel kunstgeschiedenis mee, maar moeten ook een praktijkopdracht doen. Dat kan op een heel breed terrein. Een leerling heeft bijvoorbeeld een bijzondere jurk ontworpen en gemaakt, gebaseerd op een eigen verhaal. Een andere leerling, die erg bezig is met duurzaamheid, produceert zelf T-shirts en verkoopt die via een eigen bedrijfje.'

Waarom investeert het Marnix zo in de kunstvakken? Hilde: 'Wij willen dat onze gymnasiasten zich niet alleen cognitief ontwikkelen, maar ook cultuur in brede zin omarmen. Ze ontwikkelen hun eigen creativiteit, en gaan daarnaast ook vanuit de vakken Latijn en Grieks op educatieve reis naar Rome of Griekenland. We vinden het belangrijk dat onze leerlingen als breed gevormde mensen de maatschappij in gaan.'

(Marijke Nijboer)

Van links naar rechts: Hilde Groenendijk, afdelingsleider bovenbouw, Casey en Ynte, twee eindexamenleerlingen

Docent Engels Milou de Koning en kunstdocent Aileen Meijvogel

Veel oud-leerlingen zijn nu docent op Melanchthon Schiebroek

‘Ik vond dit als leerling al een geweldige school’

Opvallend veel oud-leerlingen van Melanchthon Schiebroek keren terug naar de school als docent. Maar liefst dertien oud-leerlingen staan er momenteel voor de klas. Zo ook Aileen Meijvogel en Milou de Koning. ‘Ik kreeg direct zoveel vrijheid en vertrouwen. Dat trok me over de streep’, vertelt Aileen.

‘In mijn laatste jaar aan de Willem de Koning Academie promoveerde ik Melanchthon Schiebroek al bij mijn medestudenten’, vertelt docent kunst Aileen Meijvogel (28). ‘De sfeer op Melanchthon Schiebroek is heel fijn, het is een plek waar je mag leren en uitproberen als kunstdocent. Het idee om zélf die stap te zetten verdrong ik eerst nog. Dan ben ik straks de zoveelste oud-leerling die aanklopt. “Echt niet”, dacht ik nog.’

Toch kon Aileen de verleiding niet weerstaan en solliciteerde ze in 2017, na het afronden van haar opleiding aan de kunstacademie, op een tijdelijke functie.

‘Ze zochten een vervanger vanwege een zwangerschapsverlof. Ze wilden me graag hebben en vroegen me meteen of ik dan een nieuw kunstprogramma voor de onderbouw wilde opzetten. Het feit dat ik hier direct al zoveel vrijheid en vertrouwen kreeg, trok me over de streep. Het voelde goed.’ Inmiddels werkt Aileen zes jaar op Melanchthon Schiebroek en profileert de school zich al vijf jaar met een door Aileen opgezet uitgebreid kunstaanbod voor de onderbouwleerlingen. Dit staat naast een uitgebreid sportaanbod. Elke havo-, atheneum- en gymnasiumleerling kiest een van deze twee richtingen bij de start van de opleiding (zie kader).

Milou de Koning (32): 'Ik vond Melanchthon Schiebroek als leerling al een geweldige school. De fijne, open sfeer en verstandhouding met docenten vallen op. Ik deed altijd mee aan het Open Podium en aan het kersttoneel, vaak samen met mijn tweelingzus. We stonden bekend als "de zingende zusjes".

Na het afronden van mijn studie Engelse taal en cultuur aan de Universiteit Leiden in 2012, wilde ik niets liever dan aan de slag op Melanchthon Schiebroek. 'Ik belde met de toenmalige directeur Marjo Huizer. Zij zei: "We hebben op dit moment geen vacature voor eerstegraders, maar kom gewoon eens langs." Marjo vroeg me een proefles te verzorgen en dat ging goed. Door wat schuiven in de roosters hebben ze uren voor me gecreëerd in de boven- en onderbouw. Bijzonder toch! Ik heb geen dag spijt gehad van deze stap.'

Wat voor leerling was je zelf?

Aileen: 'Ik was nogal eigengereid en ging vooral mijn eigen weg. Ik moest best hard werken voor mijn havodiploma, want ik heb dyslexie. De school besteedde destijds ook al veel aandacht aan kunstvakken, en daarin kon ik mijn ei kwijt. Ook ik deed graag mee aan het Open Podium en aan het kersttoneel. En ik deed natuurlijk examen in de kunstvakken. Aansluitend koos ik voor een opleiding aan de kunstacademie.'

Milou: 'Mijn vwo-diploma kwam me ook niet aanwaaien. Maar ik deed altijd mijn huiswerk en kwam steeds op tijd. Ik was best een braverik en een streber. De muzieklessen van Michael van Noort

Milou de Koning

vond ik geweldig. En in de bovenbouw ontwikkelde ik een liefde voor de Engelse taal en literatuur. Mijn docent Eva-Lisa Wiering maakte me enthousiast voor negentiende-eeuwse schrijvers. Nu is ze mijn collega en praten we geregeld over Jane Austen en al die andere Engelse romanschrijvers.'

Wat zijn de opvallendste verschillen en overeenkomsten tussen toen en nu?

Milou: 'Net als toen is het onderwijs op Melanchthon Schiebroek grotendeels docentgestuurd. Als leerling vond ik die klassikale aanpak heel prettig. Het gaf mij de nodige duidelijkheid en structuur. Als docent zie ik nog steeds dat dit goed werkt voor veel leerlingen. Er is wel meer ruimte gekomen voor groepswork en individueel maatwerk. Leerlingen die dat willen, kunnen na de uitleg van de docent in groepjes zelfstandig aan de slag. Daarnaast werkt Melanchthon Schiebroek nu ook met een VVW-coördinator^[1]. Leerlingen kunnen vakken volgen op een hoger niveau, in een hoger jaar, versnellen binnen een leerjaar of een extra vak volgen in de bovenbouw. Zo doen we meer recht aan de verschillen tussen leerlingen.'

Aileen: 'Het kunst- en sportprogramma was er natuurlijk nog niet toen wij leerlingen waren, maar het staat inmiddels als een huis. Intussen werken we aan de integratie van kunst en sport in andere vakken.

Bij wiskunde lopen leerlingen bijvoorbeeld een architectuurroute. Vervolgens krijgen ze de opdracht om een perspectieftekening te maken met wiskundige figuren. We willen dat soort vakoverstijgende initiatieven verder gaan uitbouwen. Het Open Podium en het kersttoneel bestaan nog steeds en blijven enorm populair. Samen met leerlingen werken we in korte tijd toe naar een mooie voorstelling. Dat geeft nog steeds een geweldige *vibe*.'

(De Nieuwe Lijn/Jeannine Westenberg)

¹ VVW staat voor Verdiepen, Verbreden, Versnellen.

Aileen Meijvogel

Kunst of Sport

Melanchthon Schiebroek biedt haar onderbouwleerlingen extra lessen (twee uur per week) in kunst of sport. Ze volgen de lessen bovenop de reguliere lessen tekenen, muziek en gym. Leerlingen van alle niveaus (havo, atheneum en gymnasium) zitten tijdens deze lessen bij elkaar.

Kunst-leerlingen maken in de eerste klas kennis met verschillende kunst-disciplines. Door korte opdrachten en projecten krijgen ze de kans hun interesses en talenten te ontdekken. In de tweede klas gaan de kunstleerlingen meer de diepte in en werken ze samen aan diverse projecten. In het derde leerjaar werken leerlingen aan één groter project. Elke opdracht wordt afgesloten met een presentatie, zoals een expositie of een optreden. *Sport-leerlingen* maken in de onderbouw kennis met een groot aantal verschillende sporten, zowel individuele als teamsporten. De belangrijkste doelen zijn: plezier, leerlingen enthousiast maken voor een sport, het belang van bewegen onderstrepen (een gezonde geest in een gezond lichaam), leren samenwerken in een team, anderen helpen, en leren omgaan met winnen en verliezen.

Meer informatie:

www.melanchthon.nl/schiebroek

Toen docent

‘Europese accreditatie gekregen’

Niek Bogaard

Coördinator internationalisering Comenius College

‘Ik kon slecht kiezen wat ik wilde gaan doen: lesgeven of reizen. Uiteindelijk werd het een combinatie. Na mijn studie ben ik eerst op een lts in het Westland gaan werken. Ik dacht altijd dat het Westland vrij internationaal georiënteerd zou zijn, maar niets bleek minder waar. De meeste leerlingen en collega’s kwamen bij wijze van spreken niet verder dan Delft. Voor mij was dat de voornaamste reden om met internationalisering te starten, want door buitenlandse reizen verbreed je je horizon. In 1998 werd ik docent maatschappijleer op het Comenius College. Al tijdens de sollicitatieprocedure heb ik aangegeven dat ik alleen wilde komen

als ik de internationalisering mocht opstarten. Voor mijn eerste project – een studiereis naar Griekenland en een seminar in Athene – heb ik een directielid uitgenodigd. Die kwam zo enthousiast terug, dat het daarna eigenlijk meteen ging lopen.

Mijn voornaamste taak als coördinator internationalisering was het opzetten van meerjarige projecten voor leerlingen en docenten of alleen voor docenten. Dat heb ik tot mijn pensionering vorig jaar kunnen doen en ik ben nog steeds actief betrokken. Elk project begint met het zoeken van (meestal drie of vier) buitenlandse partnerscholen waarvan je inschat dat je er goed mee kunt samenwerken. Dat luistert nauw. Als er één rotte appel tussen zit, heb je daar twee, soms zelfs drie jaar enorm veel last van. In de loop van de jaren heb ik een netwerk opgebouwd van zo’n 120 partnerscholen uit alle windstreken. Van Noorwegen tot Japan en van Italië tot Sint-Maarten. Jarenlang hebben we voor elk afzonderlijk project financiering moeten vinden. Dat lukt alleen als je echt een goed plan hebt. Omdat je aan strenge criteria moet voldoen, komt er enorm veel papierwerk bij kijken. Onlangs hebben we een Europese accreditatie gekregen. Nu zijn we vijf jaar achter elkaar verzekerd van € 400.000.

→ *Voor de buitenlandse contacten houd je als docent je eigen praktijk tegen het licht*

Al die jaren heb ik ervaren hoe verrijkend dit soort uitwisselingen zijn, voor docenten en leerlingen. Docenten gaan soms individueel naar het buitenland, maar meestal in groepen. Door de contacten met buitenlandse vakgenoten houd je je eigen praktijk tegen het licht en doe je nieuwe ideeën op. Met honderden leerlingen die op uitwisseling zijn geweest heb ik nog contact. Het is geweldig om te zien welke impact een reis of buitenlands veldwerk voor een profielwerkstuk heeft. Soms verandert het echt hun leven. Dan gaan ze daarna bijvoorbeeld studeren of werken in het buitenland en er zijn zelfs twee leerlingen getrouwd met iemand uit hun gastgezin. Dat je leerlingen deze ervaring kunt meegeven, geeft mij veel voldoening. Zonder de steun van mijn thuisfront had ik dit werk als coördinator internationalisering nooit kunnen doen!’

Informatie over alle internationale activiteiten van het Comenius College:
<https://comeniuscollegeinternational.weebly.com>

(Karin van Breugel)

‘Internationale uitwisseling is waardevolle ervaring!’

Astrid Twilt

Coördinator internationalisering en docent Spaans Comenius College

‘Ik sta voor de klas als docent Spaans. Sinds 2013 ben ik regelmatig mee geweest met buitenlandse reizen. Toen Niek Bogaard vorig jaar met pensioen ging, heb ik zijn rol overgenomen. Voor leerlingen vind ik de uitwisseling met buitenlandse scholen een ongelooflijk waardevolle ervaring. Ik zeg vaak tegen hen: “Jullie kunnen later vast overal naartoe gaan op vakantie, maar de kans om een cultuur echt van binnenuit te leren kennen, omdat je meedraait op een school of verblijft in een gastgezin, krijg je waarschijnlijk nooit meer. Dat is uniek.”

Door de internationale projecten zien leerlingen hoe andere mensen leven. Dat zorgt ervoor dat ze hun eigen situatie opnieuw bezien. Ze kunnen zich afvragen: wat wil ik daar eventueel aan veranderen? Of wat wil ik juist koesteren?

De buitenlandse reizen zijn een avontuur binnen een veilig kader. Voor veel leerlingen is het de eerste keer dat ze zonder hun gezin op vakantie gaan, soms is het zelfs de eerste keer over de grens. Veel leerlingen houden nog jarenlang contact met de kinderen die ze in het buitenland hebben leren kennen, ze bouwen echt een internationaal netwerk op. En dankzij de subsidies hoeven leerlingen voor de Europese bestemmingen helemaal niks te betalen, voor de reizen naar andere continenten betalen zij hetzelfde bedrag als voor de reguliere buitenlandexcursie die in het voorexamenjaar wordt aangeboden.

→ *Waar mogelijk zullen we vaker de trein of de bus nemen om groener te reizen*

Niek Bogaard heeft in vijftientig jaar een geweldig internationaal netwerk opgebouwd. Met zijn pensionering in het vooruitzicht was natuurlijk de grote vraag: hoe draagt hij alle kennis die hij in zijn hoofd heeft over? Daar hebben we heel wat uurtjes aan besteed. Ik denk dat ik nu wel een goed beeld heb, maar ik weet nog steeds niet alles. Ik ben dus blij dat hij voorlopig nog niet echt uit beeld is en waar nodig bijspringt. Ik ga zeker mijn eigen accenten leggen. Een van de speerpunten is om de internationale activiteiten zichtbaarder te maken in het profiel van de school. Ook ga ik kijken hoe we nog groener kunnen reizen. We hebben altijd onze CO₂-uitstoot gecompenseerd, maar door onze recente Europese accreditatie komt er nog meer aandacht

voor groen reizen. Waar mogelijk zullen we vaker de trein of de bus nemen. En misschien blijven we ook wel dichterbij huis. Als ervaring hoeft dat niet minder waardevol te zijn. Tot slot wil ik stimuleren dat ook onderwijsondersteunend personeel vaker meedoet met de uitwisselingen. Zo wordt het steeds meer van onze hele school!’

(Karin van Breugel)

Meike Steerneman (l), Marije Bierling (m) en Marjolein Mostert (r)

of spelen zij een stukje drama voor, om iedereen in de sfeer te brengen. Vervolgens gaan de leerlingen in kleinere groepen verder met hun eigen onderdeel. De jaarlijkse theateravond is het sluitstuk van een theaterwedstrijd van de tweede en derde klassen. Ter voorbereiding gaan de klassen naar een voorstelling van het theatergezelschap Maas theater en dans. Hun eigen voorstelling krijgt doorgaans hetzelfde thema, maar wordt door de klassen op een eigen manier uitgewerkt. Professionals van het theatergezelschap helpen hen daarmee gedurende een dag vol workshops. Marjolein: 'In de voorstellingen wordt gedanst, leerlingen maken muziek, kostuums en het decor. Het is fijn om hier op allerlei manieren mee bezig te zijn, omdat onze leerlingen qua talenten en interesses ook zo divers zijn.'

De theateravond van dit jaar was op 20 april en had als thema 'The Ozard of Wiz', een variant op 'The Wizard of Oz'. De leerlingen richtten een kartonnen doos in als een eigen kamer. Al deze dozen vormden gebouwen die bezoekers konden bewonderen toen ze van de ene naar de andere locatie gingen om de verschillende voorstellingen te zien.

Ruimte

Marjolein: 'Ik ben op genoeg scholen geweest waar kunstvakken een beetje worden weggemoffeld. Deze school ziet kunstvakken als verrijkend voor leerlingen en geeft het Kunstplein echt de ruimte.' Vanaf het eerste jaar doen de leerlingen spelvormen waarbij ze leren kijken en luisteren naar elkaar en leren samenwerken. Marjolein ziet hun betrokkenheid en kritische instelling groeien. 'We waren een keer oefeningen aan het doen en een jongen zei: "Ik wil écht acteren." Ik zei: "Prima, maar dan ga ik jou ook regisseren."' Er ontstond een toneelstukje waarbij deze leerling zich als voetballer Messi liet interviewen door een andere leerling over het gerucht dat Messi een scheidsrechter had omgekocht. Een derde leerling hield de 'hengel met microfoon' vast. 'Spontaan, en zó goed gedaan!'

(Marijke Nijboer)

Kunstvakken worden als verrijkend gezien

Proeven van alle kunsten

Accent Praktijkonderwijs Hoogvliet is een van de weinige praktijkscholen in Nederland met een kunst- en cultuurprofiel. Er wordt veel aandacht besteed aan drama, muziek, beeldende vorming en nieuwe media. Drie kunstdocenten werken hiervoor nauw samen.

Soms maakt een kleine gebeurtenis ineens duidelijk hoezeer je leerlingen zijn gegroeid. Marjolein Mostert, docent drama bij Accent Hoogvliet, beleefde zo'n moment nadat ze met leerlingen een theatervoorstelling had bezocht. 'Terug in de klas hadden de leerlingen van alles te vertellen over die voorstelling: dit vonden ze goed, dat zouden ze zelf anders hebben aangepakt. We besloten die opmerkingen door

te geven aan de theatergroep. De leerlingen bedachten dat ze dit in de vorm van een filmpje wilden doen. Dat filmpje hebben we gemaild en er kwam een bericht terug waarin de theatergroep bedankte voor de tips.'

Kunstplein

Marjolein, collega-dramadocent Meike Steerneman en muziekdocent Marije Bierling draaien samen het Kunstplein. De eerste-, tweede- en derdejaars rouleren een keer per week langs muziek en drama en de tweede- en derdejaars krijgen daar nog beeldende vorming bij. Het startmoment is telkens in 'de kas', zoals de aula van glas wordt genoemd. Daar laten de docenten muziek horen,

'Zoveel meer mogelijk dan in het curriculum staat'

Talenten schitteren op Penta on Stage

Op dinsdag 14 maart vond een succesvol Penta on Stage plaats in het bomvolle Spijkenisser theater De Stoep.

Zo'n 150 leerlingen van acht Pentascholen deden auditie op verschillende locaties. Daarvan brachten er uiteindelijk ruim 90 hun zang, muziek of dans op de planken, begeleid door een band van vier docenten op gitaar, toetsen, drums en bas. En dat alles voor een publiek van 630 ouders, leerlingen en docenten.

Klein zetje

Jaco Dekker, muziekdocent van Penta Scala Rietvelden in Spijkenisse, heeft de beelden van deze happening teruggekeken. 'Het was nog veel beter dan ik achter de schermen meekreeg. Het was fantastisch!' Jaco staat versteld van het vele talent onder leerlingen. En hij kijkt vergenoegd terug op hoe dingen soms met een klein zetje op hun plek vielen. 'Een leerling deed bijvoorbeeld auditie met zang en was niet door, maar ik wist dat hij daarnaast goed kon gitaarspelen. Uiteindelijk nam hij bij twee nummers mijn plek over in de begeleidingsband. Een aantal zangers was niet goed genoeg om een nummer in hun eentje te dragen. Daar hebben we koortje van gevormd en een oud-leerling, inmiddels zangdocente, heeft hen begeleid.'

Presentatie

Ook de presentatie was in handen van leerlingen. 'Dain, een mentorleerling van mij, is een enorm talent. En Rick kwam een hilarische André van Duijn-imitatie doen, maar hij leek ons ook een prima presentator. We koppelden hen aan elkaar. Het klikte en ze waren de smeerolie van de avond. Ze konden het én durfden het, voor die volle zaal.'

Eerder was Jaco betrokken bij Scala on Stage, een talentenavond voor de Pentascholen Scala Rietvelden en Scala Molenwatering.

'Toen kwam corona en was het klaar. Ik had het met andere collega's over hoe tof het zou zijn om dit voor heel Penta te doen.' Jaco sprak met rector Cees van Dijk en Tanja Kuller, teamleider mavo. Toen ook alle vestigingen én algemeen directeur Jacqueline Bevaart positief reageerden, konden de voorbereidingen beginnen.

Poster

Er werkten veel enthousiaste collega's mee. Docent Debby Rijkschroeff maakte een mooie poster. Anderen hielden zich bezig met het programmaboekje, de doorloop, volgorde van de avond, het helpen van de presentatoren met het schrijven van het script, overleg met de technici, coachen van leerlingen, schminken van leerlingen, enzovoort. Boven het podium hing kunst, gemaakt

door collega Geraldo dos Santos, en in de kleine zaal exposeerden leerlingen van de verschillende scholen.

Jaco: 'Muziekles is gebonden aan het curriculum. We hebben laten zien dat er zoveel meer mogelijk is. Het was ook fijn om leerlingen een podium te geven. Ik zag jongeren die soms in de les druk of dwars zijn en nu enorm stonden te spetteren op dat podium.'

Jaco wil graag de collega's bedanken die op de verschillende scholen aan de audities meewerkten en hielpen met de openingsfilm, de Lipdub.

'En zeker ook mijn muziekcollega's: Caio Bouwens, Frank Giese en Vincent de Mulder.' Het plan is om Penta on Stage elke twee jaar te herhalen.

(Marijke Nijboer)

Toen leerling

‘We hadden één docent voor alle vakken’

Jan Veenman

Oud-leerling Christelijke lagere tuinbouwschool Bleiswijk (nu Melanchthon Business School)

‘Ik ben in 1936 geboren, dus tijdens de Tweede Wereldoorlog zat ik op de lagere school. Die oorlog heeft veel invloed gehad op mijn leven. In 1945 werden mijn oudere zus en jongere broertje ziek. Omdat de ziekenhuizen gesloten waren en er geen medicijnen te krijgen waren, overleden zij beiden in één week tijd. Opeens was ik de oudste zoon in huis, ik voelde me verantwoordelijk voor de rest

van het gezin. Met mijn vader, die tuinarbeider was, werkte ik al op jonge leeftijd gewoon mee in een gemengd bedrijf.

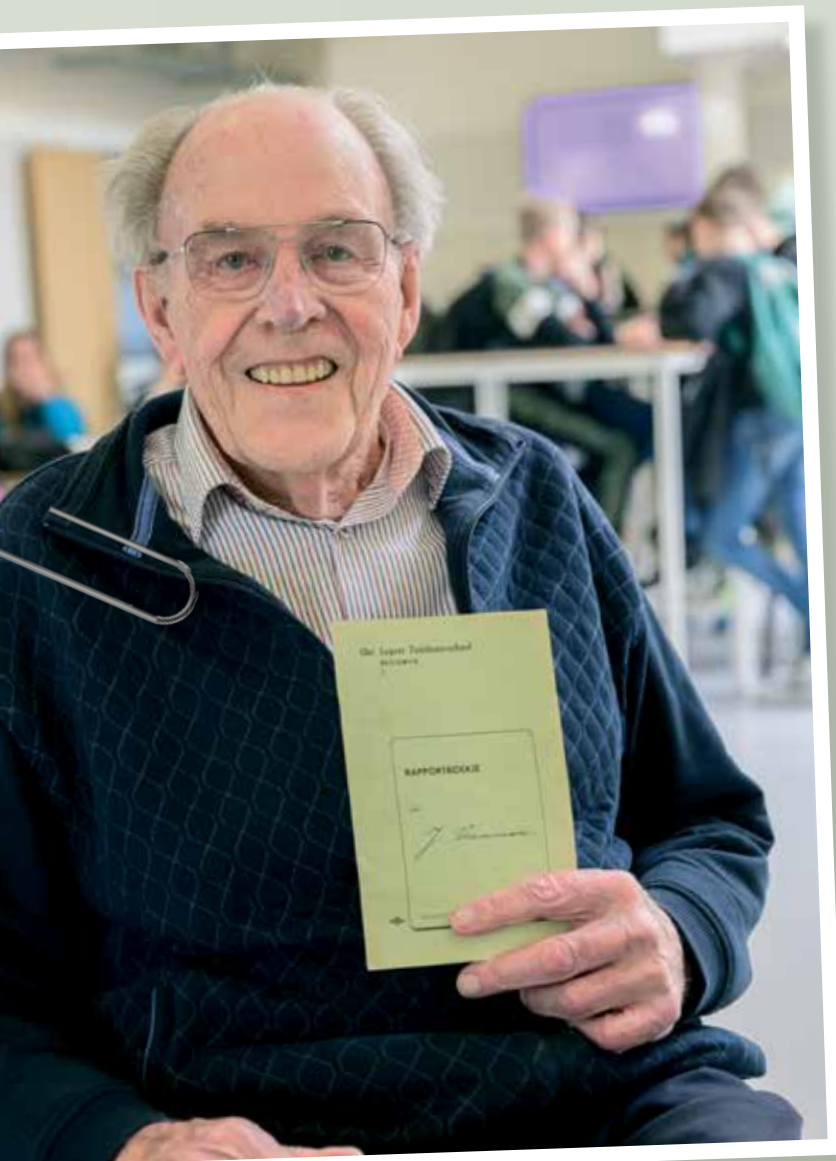
Het was dus een logische keuze dat ik op dertienjarige leeftijd naar de Christelijke lagere tuinbouwschool Bleiswijk ging. De school had één lokaal, eerst in de School met de Bijbel, later in het oude gemeentehuis. De eersteklassers – alleen maar jongens! – gingen twee dagen per week naar school, de andere leerlingen kwamen één dag. Ik heb in mijn hele schooltijd maar één docent gehad: meneer Versteeg. Hij gaf alle theorievakken aan alle leerjaren. Dat kun je je nu niet meer voorstellen. Meneer Versteeg was een vreselijk aardige en ijverige man. Hij had zelf geen kinderen, hij leefde echt voor de school. Het is ongelooflijk wat die man allemaal deed.

→ *Omdat ik voor mijn ouders wilde zorgen, heb ik nooit verder geleerd*

In wezen was de school voor ons bijzaak, het grootste deel van de week werkte je in de tuin of op het land. In de zomer werkte je 55 uur per week, van 's ochtends zes uur tot 's avonds zes uur. Ook op de zaterdagen werd er gewoon gewerkt. In de winter werkte je maar 38 of 39 uur, omdat de dagen dan korter waren. Dan had je dus een kort weekje, dat was een makkie.

Van mijn dertiende tot mijn zevenendertigste heb ik bij verschillende tuinders gewerkt. Daarna ben ik bij de plantsoendienst van de gemeente terechtgekomen. Daar heb ik tot mijn pensionering gewerkt. Er was veel variatie in mijn werk en ik heb alles aangepakt wat me voor de voeten kwam. Mijn dochter zegt vaak tegen me: “Je had veel verder kunnen komen.” Maar omdat ik voor mijn vader en moeder wilde zorgen, heb ik nooit verder geleerd. De kinderen die na mij kwamen, hadden die mogelijkheid wel. Een is zelfs professor geworden. Maar het is goed zoals het is: ik heb veel van de wereld gezien en altijd met plezier gewerkt. Ik heb er iets van weten te maken!’

(Karin van Breugel)

Nu leerling

‘Je kunt hier veel leuke dingen doen’

Sefanja Fer

Leerling leerjaar 3 Melanchthon Business School

‘Elke dag moet ik een uur fietsen om op school te komen. Toch wilde ik graag naar deze school, omdat er veel vakken zijn die me aanspreken. Vorig jaar hadden we bijvoorbeeld Small Business, nu hebben we Dienstverlening & Producten en Groen. Voor Dienstverlening & Producten hebben we een film gemaakt, dat vond ik hartstikke leuk. We hebben zelf een script geschreven, een storyboard getekend en de productie gedaan. Het was een klassiek cowboyverhaal, met een *good guy* en een *bad guy*. Het was niet de bedoeling, maar uiteindelijk heb ik zelf ook een rol gespeeld.

Op sommige dingen ben ik best trots, bijvoorbeeld op mijn natuurkundecijfers. Voor mijn essay had ik een 9,6. Ik vind natuurkunde interessant, ik denk dat het me daarom niet veel moeite kost. Later zou ik graag autobouwer worden, dus dan heb je ook te maken met bijvoorbeeld aerodynamica en andere natuurkundige eigenschappen van een auto. In maart heb ik twee weken stage gelopen in een garage. Op school krijgen we geen autotechniek, dus dat was een mooie manier om in de praktijk met auto’s bezig te zijn. De eerste dag mocht ik al helpen met het vervangen van een koppelingsplaat!

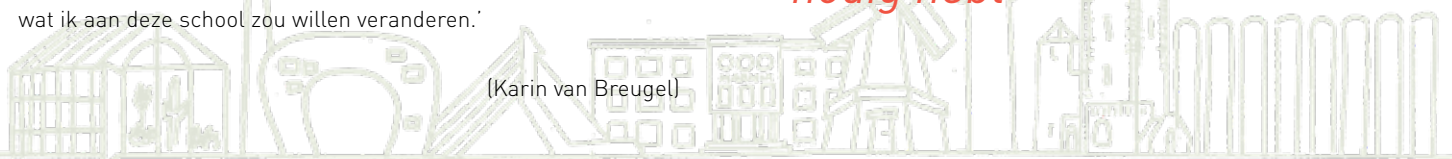
Ook op mijn Nederlands ben ik best trots. In de eerste klas had ik veel moeite met lezen. Dat vond ik vervelend, want Nederlands is echt een belangrijk vak. Je hebt het eigenlijk voor alles nodig. Ik ben toen extra gaan oefenen met opdrachten die ik van mijn docent Nederlands kreeg. Daardoor ben ik heel snel enorm vooruitgegaan.

De sfeer hier op school is heel open. Al vanaf het begin voel ik me welkom. Dat heeft te maken met de manier waarop docenten je benaderen. Zij zijn open en flexibel, en denken echt mee over wat jij nodig hebt. Dat is fijn. De sfeer heeft ook te maken met de manier waarop de leerlingen met elkaar omgaan. Ik ben best een serieuze leerling, maar ik kan ook wel geinen met mijn vrienden. Melanchthon is een christelijke school. Ik zou het wel goed vinden als je daar iets meer van zou merken en als we bijvoorbeeld wat vaker over het geloof zouden praten. Ik denk dat dat het enige is wat ik aan deze school zou willen veranderen.’

(Karin van Breugel)

→ *Docenten denken echt mee over wat jij als leerling nodig hebt*

Peter Felix

Alle opdrachten ophangen aan kunstgeschiedenis

Meeslepende lessen beeldende vorming

Het kunstonderwijs op het Comenius Lyceum in Capelle aan den IJssel is populair. Relatief veel leerlingen doen eindexamen beeldende vorming en regelmatig stromen Comeniusleerlingen na hun examen door naar het kunstvakonderwijs. *CVOpen* ging op zoek naar de verklaring.

Bee uit havo-5 werkt aan haar zelfportret, een eindexamenwerkstuk. Buiten de les om, want het moet volgende week af zijn. Het gezicht moet nog worden ingevuld. Boven haar hoofd zie je twee handen naar haar reiken. Peter Felix, roepnaam Felix, is docent beeldende vorming en kunstgeschiedenis. 'Kijk eens naar die handen', zegt hij tegen Bee, 'en naar die van mij.

Zie je wat er gebeurt als ik ze zo houd? Kun je daar wat mee?'

Lage drempel

Het kunstlokaal, met een kast vol kunstboeken, potten verf en kunstposters en werken van leerlingen aan de muur, is op de begane grond. Er slenteren een paar leerlingen binnen, die even meekijken en meeluisteren. 'Leerlingen lopen graag binnen, ze komen hier zelfs hun brood opeten tussen de middag', vertelt Felix. 'Zo weten ze ook alvast een beetje wat ze in de les kunnen verwachten.' De school vermoedt dat die lage drempel, plus de aansprekende manier van lesgeven, de redenen zijn waarom op het Comenius Lyceum een ongebruikelijk hoog aantal

leerlingen eindexamen doet in beeldende vorming. Vorig jaar waren dat er 88, dit jaar 79.

Felix geeft les aan de bovenbouw van havo en vwo. 'Kunstgeschiedenis is in de bovenbouw best pittig', zegt hij. 'Je moet het met passie brengen. Wij hangen alle opdrachten voor beeldende vorming op aan kunstgeschiedenis, zo pikken ze nog wat extra mee van dat vak. De Grieken waren bijvoorbeeld goed in grote naakten. Wij besteden dan veel aandacht aan anatomie. Aan de hand van de Romeinse tijd geven we aandacht aan het portret. In de Middeleeuwen werd verhalende kunst gemaakt. Onze leerlingen kiezen een middeleeuws verhaal en laten daar hun fantasie op los. Aan de hand van de moderne tijd maken we abstract werk.'

Eigen verhaal

'We werken natuurlijk aan technische vaardigheden, maar het gaat ons er vooral om dat leerlingen creatief worden.' Van eindexamenkandidaten wordt verwacht dat zij hun werk maken vanuit een eigen verhaal. Felix: 'Daar werken we naartoe door hen de verhalen te vertellen achter het werk van andere kunstenaars. Zoals Frida Kahlo, die schilderde vanuit de pijn die ze leed na een ernstig ongeval. Dat spreekt leerlingen aan.'

College

Felix neemt ook tijd om onderwerpen te behandelen die niet in het curriculum staan, zoals Afrikaanse, boeddhistische en islamitische kunst. 'Er is zoveel meer dan alleen de klassieke westerse kunst. Af en toe geef ik college over zo'n onderwerp, met een powerpoint vol afbeeldingen, muziek en film. Dan vertel ik: waar gaat het om, wat maakt het bijzonder? Die materie is vaak nieuw voor leerlingen en ze vinden het boeiend.' Volgend jaar gaan leerlingen die beeldende vorming hebben gekozen, een uitwisseling doen met een school in New Delhi, India. Bee: 'Ik vind schilderen leuk en dit leek me ook een makkelijk eindexamenvak. Dat valt tegen, maar meneer Felix maakt het heel gezellig.'

(Marijke Nijboer)

Techniek is middel, geen doel

‘Nadruk op ideeënontwikkeling’

‘We stopten met pottenbakken en solderen en begonnen in het computerlokaal met 3D-design en fotobewerking.’

Deze ommekeer ontstond bij kunstdocent Robert-Paul Wolters van het Zuider Gymnasium doordat een leerling hem vroeg: ‘Meneer, waarom moet ik leren figuurzagen?’ Daar kon hij geen antwoord op geven. De school benadrukt nu meer creativiteit, artistieke en ideeënontwikkeling in plaats van technische beheersing van ambachtelijke vaardigheden.

‘Als een leerling vraagt: “Waarom moet ik dit weten?”, doe je iets verkeerd. Daarom hebben mijn collega Michelle Grijsseels en ik de vakken handvaardigheid en tekenen samengevoegd tot één kunstvak.

We hebben bedacht hoe we het kunstonderwijs zouden aanpakken met minder moeilijke materialen. We wilden het iets gymnasiaals meegeven. Het gevolg is dat we door te experimenteren een eigen unieke methode hebben ontwikkeld waarmee we nu het eerste jaar werken.

Opdrachtenkaarten

‘De methode bestaat uit twintig aan kunstenaars gerelateerde opdrachtenkaarten, gesplitst in A- en B-kaarten. A-kaarten zijn verkennend, de B-kaarten zijn verdiepend. De opdrachten zijn heel vrij geformuleerd. Leerlingen wordt gevraagd een probleemstelling beeldend op te lossen op een zelfgekozen manier: met fotografie, dans, schilderen of mode bijvoorbeeld. Als je nu ons kunstlokaal binnenkomt, zijn de 31 leerlingen allemaal met iets anders bezig. De een met paspop en naaimachine, de ander met palet en verf, en weer een ander met spiegelreflex-camera in onze eigen studio. Het is ‘differentiëren to the max’!

Beelddenkers

‘Met hun beeldend werkstuk geven de leerlingen aan dat ze bepaalde leerdoelen

hebben behaald. Voor de leerlingen die wij bedienen vind ik dat het belangrijker dat ze het idee in hun hoofd laten zien door beeldende techniek, dan dat ze een voorbeeld exact namaken. Leerlingen hebben bij dat laatste nul artistieke vrijheid. Onze leerlingen zijn slim en veel slimme kinderen zijn beelddenkers, ze zien in hun hoofd beelden bij verhalen. Als ze een opdracht krijgen, houden ze in een dummy, een boek met blanco bladzijden, het ontwikkelingsproces bij. Ze beginnen met een *mindmap*, verzamelen er plaatjes bij, zoeken naar kunstenaars bij het onderwerp, en maken een voorstel. Het proces voorafgaand aan de uitvoering is het begin, de techniek is middel in plaats van doel.’

Kunstlokaal

Het kunstlokaal in het nieuwe gebouw van het Zuider Gymnasium is nog een bijzonderheid. Het is door Robert-Paul Wolters ontworpen om mogelijk te maken dat leerlingen volledig eigenaar zijn van hun eigen proces. ‘We zijn daar minder docent-die-vertelt-hoe-het-moet en meer coach met adviezen en tips. Bovenbouwleerlingen hebben een eigen bovenverdieping in het lokaal, ze beheren dit atelier ook zelf. Dat ze een eigen ‘terugtrekplek’ hebben maakt het leerklimaat bijzonder aangenaam. Leerlingen – maar ook ouders – merken onze passie voor het vak en ook dat we hard werken voor hen.

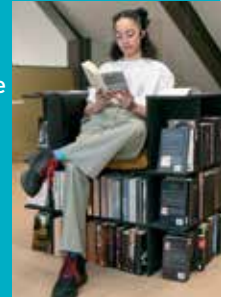
‘We hoeven daardoor niet te schermen met “we moeten een cijfer geven”. Ik ben trots op de groei van leerlingen en op het feit dat onze examencijfers boven het landelijk gemiddelde liggen. Dat de examenexpositie in maart over het thema ‘escapisme’ door tweehonderd mensen werd bezocht, is ook fantastisch. Maar het belangrijkste vind ik dat leerlingen plezier aan kunst beleven en gepassioneerd bezig zijn.’

(Anja de Zeeuw)

Werken over ‘escapisme’

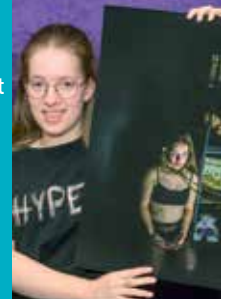
Aylah Miller:

‘Deze houten stoel heb ik zelf in elkaar gezet, en ik heb er honderden boeken in gezet die je kunt pakken als je in de stoel zit. Lezen is een grote vorm van escapisme: je zit op je eigen eilandje. Kunst zie ik als een manier om dingen vanuit een nieuw perspectief te bekijken.’

Chiara Lovisa:

‘Mijn inspiratiebron was een expositie van Tim Walker in de Kunsthal. Ik wil het negatieve van escapisme laten zien, dat je de realiteit ook wel eens kunt verliezen. Mijn zelfportret heb ik in de fotostudio op school gemaakt. Ik heb ‘m licht bewerkt, wat menselijker gemaakt.’

Bart Schrijer:

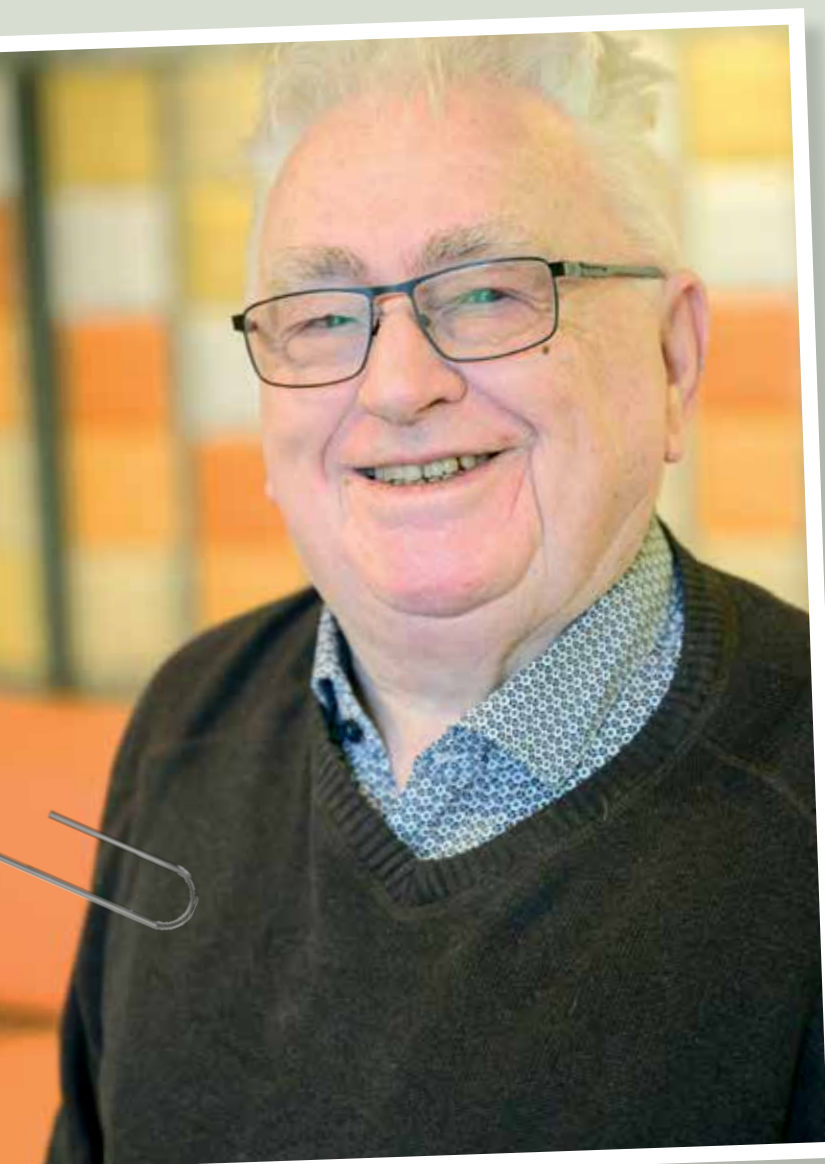
‘In de afgelopen zomer heb ik een opera gecomponeerd, maar er is geen voorstelling van gekomen. Door er een kledkamer bij te maken wordt het een interactief kunstwerk. Ik geef hints, en mensen die er langs lopen gaan er hun eigen verhaal van maken. Dat is escapistisch.’

'Ik was intensief bezig met werving'

Jan Sintemaartensdijk

Conrector Farelcollege

'Voordat ik in 1973 de overstap maakte naar het voortgezet onderwijs was ik onderwijzer op een lagere school. Ik solliciteerde destijds als docent Engels op de Christelijke mavo, een voorganger van het Farelcollege. Toen ik in het nieuwe schooljaar daadwerkelijk startte, was er inmiddels ook een havoklas en niet veel later kwam het atheneum erbij.

Dat stelde de school voor een lastige puzzel: hoe vangen we al die kinderen met verschillende capaciteiten op, hoe gaan we splitsen? Als onderwijzer in de hoogste klas was ik daar natuurlijk al jaren mee bezig, dus op mijn nieuwe school ging ik daar gelijk over meepraten. Dat had grote gevolgen. Ik startte in september en in oktober was er een interne vacature voor een conrector. Ik durfde niet te solliciteren totdat de rector mij aansprak: "Jan, ik heb jouw sollicitatie nog niet gezien ..."

Om een lang verhaal kort te maken: ik werd conrector van de brugklas en ben dat 24 jaar – tot 1998 – gebleven.

→ *Oud-leerlingen beginnen steevast over de reis naar Londen*

Aanvankelijk selecteerden we in de brugklas bij de voordeur. Op basis van de gegevens van de lagere school plaatsten we leerlingen met een vergelijkbaar niveau bij elkaar. Dus in 1A zaten de slimste leerlingen, in 1H de zwakste. En dat terwijl ze nog niet eens aan de school begonnen waren. Dat vond ik onjuist, temeer daar kinderen elkaar nodig hebben als ze op een nieuwe school starten. Het is fijn om in een klas te zitten met vriendjes die je nog van de lagere school kent.

Toen op een gegeven moment het leerlingenaantal terugliep, ging ik me intensief bezighouden met werving en onderwijsmarketing. Ik was een van de oprichters van een bovo-commissie (basis-onderwijs-voortgezet onderwijs) en investeerde veel in goede relaties met de lagere scholen. Ook zocht ik voortdurend naar nieuwe gebieden die we konden aanboren. Het grootste succes had ik in Barendrecht, waar we op een gegeven moment veertig leerlingen voor de brugklas vandaan haalden. Uit de Beverwaard kwam een nieuwe groep leerlingen met een migratieachtergrond. Voor mij als oud-onderwijzer op een Rotterdamse school was dat niets nieuws, maar voor deze school wel. Om te kijken hoe het met deze kinderen ging, gaf ik die klas zelf Engels.

Ik kijk op veel dingen met plezier terug. Zeker ook op de buitenlandse reizen, die ik geïnitieerd heb. Tot op de dag van vandaag kom ik in Ridderkerk oud-leerlingen tegen die steevast beginnen over de reis naar Londen als hun leukste schoolherinnering. Daardoor besef ik nog extra hoe betekenisvol we als school voor hen zijn geweest.'

(Karin van Breugel)

‘Hart hebben voor de leerlingen’

Arthur Ruinard

Afdelingsleider vmbo bovenbouw
Portus Farelcollege

‘Toen ik in 2001 op het Farelcollege ging werken, voelde het een beetje als thuiskomen. Tussen 1996 en 1992 was ik hier namelijk leerling. In eerste instantie ben ik gestart als gymleraar, maar ik werd al snel gevraagd om diverse neventaken op me te nemen. Zo ben ik coördinator geweest van werkweken en van itslearning, werkte als coach vanuit stichting leerKRACHT en was drie jaar decaan. Na een aantal jaar kreeg ik samen met collega Jeroen Barto de kans om de sportklassen op te zetten. Dat was geweldig. Daarna hebben we ook SDV (sport, dienstverlening en veiligheid) op poten gezet en een variant voor mavoleerlingen. Als ik erop terugkijk, was dat echt een mooie tijd waarin we veel geleerd hebben. Het team bestond uit heel enthousiaste mensen, die aan het bouwen en creëren waren. Samen maakten we het onderwijs!

→ *Mogen scholen zich weer richten op lesgeven en kinderen begeleiden?*

Vorig jaar is hier op school een ingrijpende structuurwijziging geweest, waarbij een hele managementlaag is verdwenen. Tot die tijd was ik teamleider, nu ben ik afdelingsleider. Nou goed, *give it a name*, de essentie van mijn werk is nog steeds hetzelfde: bouwen aan een groep mensen, die met elkaar het onderwijs willen maken en willen gáán voor de leerlingen. Ik ben echt gezegend met een stabiel team van heel goede mensen die hart hebben voor de leerlingen. Samen willen we de leerlingen dusdanig begeleiden dat ze uiteindelijk succesvol kunnen zijn of worden. De verbinding, de relatie met de leerlingen is daarbij essentieel. In mijn nieuwe rol wordt er ook van me verwacht dat ik beleid maak. In de hectiek van alledag is het wel eens lastig om daar echt de tijd voor te vinden en focus te houden.

Ik vind dat het onderwijs op allerlei fronten onder druk staat. Ik zie bijvoorbeeld dat het problematische gedrag toeneemt. Vroeger hadden kinderen nog wel ontzag voor de docent en de mentor, maar dat valt steeds meer weg. Dat is een lastig, maatschappelijk probleem. Ook de regeldruk, bijvoorbeeld vanuit de Onderwijsinspectie, is enorm toegenomen. Om nog maar niet te spreken over het lerarentekort. Het zijn allemaal zaken waarover ik zorgen heb. Ik denk dat er echt iets wezenlijks moet

veranderen in het onderwijs en denk dat CVO daar een rol in kan spelen. Als groot bestuur heeft CVO zeker invloed op het ministerie. Zorg dat scholen zich weer kunnen richten op waar ze goed in zijn: lesgeven en kinderen begeleiden. Ga terug naar de basis en zorg dat docenten en mentoren niet hun energie hoeven te steken in allerlei randzaken!

(Karin van Breugel)

Medewerkers van verschillende CVO-scholen reageren op een stelling van de redactie naar aanleiding van het 125-jarig bestaan.

→ 'Geloof, hoop en liefde zijn (blijven) zichtbaar op mijn school'

Cathy Hoogendoorn

Docent economie Penta De Oude Maas

Geloof, hoop en liefde verbindt ons op Penta De Oude Maas ondanks onze overtuigingen. Dit is terug te zien in de steun die verleend wordt aan collega's bij wie het leven even niet meezit. Zoals onlangs bij een collega bij wiens zontje afgelopen jaar kanker is geconstateerd.

Er werden activiteiten georganiseerd om geld op te halen voor het Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie. Iedereen draagt zijn of haar steentje hieraan bij.

Cursey James

Docent Zorg en Welzijn Comenius College Eens! It only takes one spark

Een grote groep kan makkelijk meegesleurd raken door negativiteit. Gelukkig zijn er altijd collega's in het team die geloof, hoop en liefde tonen. Ook ik doe mijn best hieraan een actieve bijdrage te leveren. Als iedereen een lichtje is voor een ander blijven geloof, hoop en liefde bestaan.

Joke Evenblij

Docent AVO Accent Hoogvliet

Blijf geloven in jezelf;

ik mijn geloof, jij het jouwe

zonder hoop geen leven;

gekruiste vingers, afkloppen

lief-zijn voor je medemens

Ja, zichtbaar in mijn school.

Waar had deze trits ook alweer zijn oorsprong?

O ja, de Bijbel.

Ik mis vaak het geloof in, de hoop op en de liefde vanuit die Ene Persoon

van wie we de Naam in het logo dragen: Christus (CVO)

Bert Ouwens

Beleidsadviseur CVO

We leven in dynamische, complexe en onzekere tijden.

De polarisatie neemt toe, mensen staan steeds vaker tegenover elkaar in plaats van naast elkaar. CVO probeert het onderwijs aan 21.000 leerlingen eigentijds en flexibel te maken, zodat leerlingen veel ervaringen, meningen en richtingen kunnen opdoen. Ik hoop daarmee dat ze straks proberen mensen met elkaar te verbinden om zo oplossingen te zoeken voor de grote vraagstukken van onze samenleving.

De Niet-zichtbare INVULLING
ONZE IDENTITEIT IS HET MEEST
essentieel:

Joost Leuven

Docent maatschappijleer Marnix Gymnasium

Hoewel de pandemie officieel misschien achter de rug is, merken we nog dagelijks de gevolgen ervan. Ondanks de extra stress en werkdruk die dat oplevert, zie ik om me heen vooral collega's die met liefde hun vak geven, omdat ze geloven in de potentie van de leerlingen. Dat geeft mij hoop.

Robert-Paul Wolters*Kunstdocent Zuider Gymnasium*

Voor een kunstwerk ter ere van 125 jaar CVO praat ik met leerlingen over Geloof, Hoop en Liefde. Ik merk dat ze bepaalde ideeën hebben over deze kernwaarden, maar ook emoties en diepe gevoelens ervaren die niet zichtbaar zijn in de dagelijkse praktijk. Als kunstenaar wil ik het onzichtbare omzetten in een beeld. Wanneer je je leerlingen écht kent, ga je vanzelf meer van Geloof, Hoop en Liefde zien.

Willem de Groot*Docent lichamelijke opvoeding en leerjaar-coördinator Comenius Beroepsopleiding*

Op de werkvloer zie ik leerlingen die onze aandacht en adviezen hard nodig hebben om verder te komen in de maatschappij. De verleidingen om verkeerde keuzes te maken zijn erg dichtbij.

De woorden geloof, hoop en liefde zijn voor mij de reden en de uitdaging om met de leerlingen op mijn school te werken en hen verder te helpen aan een fijne schooltijd, een mooi diploma en toekomstperspectief.

Marlijn van der Sluis*Beleidsadviseur Comenius College*

Werken in een christelijke organisatie nodigt mij uit om mij naast de mens en de taak ook te richten op de zaak.

Wartoe willen wij onze leerlingen het beste onderwijs geven? Ik voel daarin een opdracht die groter is dan mijzelf.

Zo krijgt ook mijn persoonlijk geloof een plek in mijn dagelijks werk.

Linda Timmers*Projectcoördinator Portus scholengroep*

Ik geloof dat we binnen onze scholengroep dagelijks het goede doen en leerlingen een goede en plezierige schooltijd geven.

Ik hoop natuurlijk dat zij een goede reis maken, maar niet alles kunnen we als school beïnvloeden. Liefde groeit.

Daarbij denk ik aan samenwerking met collega's. Vriendelijke begroetingen, opbouwende feedback, van elkaar leren en elkaar helpen met een gulle lach.

Linda Bos*Afdelingsleider leerjaar 1 Portus Groene Hart*

Al 40 jaar ervaar ik 'geloof, hoop en liefde' op mijn school. De eerste vijf jaar als leerling, toen de school nog 'Johannes Calvin' heette. Mijn wiskundeleraar bleef onvoorwaardelijk in mij geloven en zocht elk jaar opnieuw een goede 'bijlesdocent' voor me uit. Docenten vingen me liefdevol op toen ik in de vierde klas mijn moeder verloor. Mijns inziens laten we 'geloof, hoop en liefde' nog steeds zien; we bieden leerlingen kansen en daarmee hoop op een mooie toekomst. We staan naast hen als het moeilijk is en we geloven in elke, individuele leerling.

Ivar Prins*Docent geschiedenis en**aardrijkskunde Melanchthon Business School*

Vanuit de liefde voor ons vak en voor onze leerlingen willen wij dat leerlingen altijd het vertrouwen in zichzelf en elkaar behouden. Het geloof dat ze zelf meer kunnen dan ze denken. En dat wij er voor hen zullen zijn om hun daarbij te helpen en soms dat steuntje in de rug te geven dat ze nodig hebben.

Van

Illustrator Peter Felix*Docent beeldende vorming en kunstgeschiedenis Comenius Lyceum*

De tekening is gemaakt tijdens de vrolijke gekte van een schoolreis naar Sevilla en is een kleine overdenking over een van de kernwaarden van CVO: *caritas*. Een leerling kijkt een kattenfilmje in de prachtige kapel van Hospital de la Caridad. Mijn tekening gaat over de verschillen tussen katten en pubers (bij nader inzien), over onverschilligheid tegenover kwetsbaarheid, over goed leiderschap tijdens schoolreisjes, en over geldingsdrang en ego tegenover *caritas* en mondje houden.

Toen onderwijsondersteuner

‘Leuk om dicht bij het vuur te zitten’

Joke Klootwijk

Bestuurssecretaresse

‘In de loop van de jaren heb ik binnen het bestuursbureau van CVO op diverse plekken gewerkt, vanaf 1998 tot mijn pensionering in 2015 was ik bestuurssecretaresse.

Dat ging er destijds heel anders aan toe dan nu. Het bestuur bestond uit 32 mensen, van elk curatorium één afgevaardigde. Ik notuleerde die vergaderingen (en werkte mijn aantekeningen uit op een schrijfmachine!) en alle vragen en opmerkingen moesten

met naam en toenaam in het verslag komen. Zie je het voor je? Het was goed dat ik de kleuterschool had gehad, want als de notulen klaar waren, moest er altijd wel iets verschoven en veranderd worden. Dat was gewoon een kwestie van plakken en knippen, tot afzonderlijke letters aan toe.

Als bestuurssecretaresse wist ik altijd precies wat er speelde in de organisatie. Met de komst van Wim Littooi als verenigingsdirecteur kregen we ook meer contact met de ministeries. In het onderwijs-wereldje veranderde er veel en regelmatig hoorde ik dingen die pas maanden later in de krant stonden. Het was erg leuk om zo dicht bij het vuur te zitten. Met Wim had ik een klik, we zijn uiteindelijk vrijwel gelijktijdig met pensioen gegaan.

→ *Alle vragen moesten met naam en toenaam in het verslag komen*

Toen ik in 1988 bij CVO ging werken, dacht ik een paar jaartjes te zullen blijven. Het werden er uiteindelijk 27. Het feit dat CVO een onderwijsorganisatie is, heeft daar zeker mee te maken. Ik vind het geweldig om te zien welke mogelijkheden kinderen krijgen doordat ze gestimuleerd worden door docenten. De grootste bewondering had ik voor mensen in het speciaal onderwijs, die zich met hart en ziel inzetten voor kinderen die de maatschappij nogal eens over het hoofd ziet. Wim Littooi heeft destijds met onderwijsminister Arie Slob voor elkaar gekregen dat leerlingen van het praktijkonderwijs een certificaat kunnen krijgen voor hun stage. Dat is zo waardevol!

Ik heb me altijd erg gewaardeerd gevoeld door de directie, rectoren en raad van toezicht. Die waardering werd nog eens onderstreept op mijn afscheid, waar de voormalige voorzitter van de raad van toezicht mij toesprak. Hij memoreerde ook dat ik altijd aandacht had voor de mensen om mij heen. Dat klopt; als ik bijvoorbeeld wist dat er wat speelde in een gezin, met een partner of met een ouder, dan besteedde ik daar even aandacht aan. Dat is voor mij zó vanzelfsprekend.

Ik wens het jubilerende CVO alle goeds toe. Ik hoop dat er in Nederland plek blijft voor het bijzonder en het openbaar onderwijs en dat zij met elkaar werken aan de toekomst van alle kinderen.’

(Karin van Breugel)

‘Ik hou van de veelzijdigheid van mijn werk’

Astrid van der Kellen

Verzuimcoördinator Zuider Gymnasium

‘Sinds zo’n tien jaar ben ik verzuimcoördinator op het Zuider Gymnasium. Officieel begint mijn werkdag om acht uur, maar meestal ben ik ruim voor die tijd binnen om de telefoontjes aan te nemen van ouders die hun kind ziek of absent melden. Als ik in Somtoday zie dat het kind die dag een toets heeft, bespreek ik dit direct met de ouders. Zo kunnen zij in de gaten houden dat hun kind een inhaalmoment afspreekt met de docent. Die korte lijntjes vind ik heel belangrijk. Ik merk dat ouders dat persoonlijke contact ook fijn vinden.

Alle leerlingen die te laat komen, melden zich bij mij. Soms hebben ze een geldige reden, bijvoorbeeld als de bus niet rijdt. Maar zonder geldige reden gelden er strikte regels. Wie vier keer te laat komt, moet zich de volgende dag om acht uur melden. En bij elke volgende keer te laat opnieuw. Voor de meeste leerlingen werkt dat.

→ *Ouders vinden het persoonlijke contact ook fijn*

We vinden het belangrijk dat ook ouders op de hoogte zijn van het verzuim. Aan het eind van elke periode maak ik een verzuimrapportage van de leerlingen. Die wordt besproken met de leerling en zo nodig kunnen de mentoren de informatie met de ouders delen. Ook intern moet iedereen goed geïnformeerd blijven. Daarom heb ik elke veertien dagen overleg met de leerjaarcoördinatoren en de ondersteuningscoördinator. Als er bijzonderheden zijn, bespreken we die dan.

Het Zuider Gymnasium is een multiculturele school. Je zou kunnen denken dat dat nog wel eens tot botsingen leidt, maar dat is echt niet het geval. Iedereen accepteert elkaar zoals hij of zij is. Dat geldt niet alleen voor de leerlingen, maar ook voor collega’s. De laatste jaren hebben we diverse nieuwe collega’s gekregen en ik merk dat zij zich hier snel echt thuis voelen. De één is anders dan de ander, maar dat maakt niet uit. Iedereen wordt op waarde geschat en gewaardeerd. Dat is heel leuk.

Ik hou van de veelzijdigheid van mijn werk en spring waar nodig bij. Ik ben niet alleen verzuimcoördinator, maar ook secretaris van de medezeggenschapsraad. Daarnaast help ik onder meer met de organisatie van excursies en de jaarlijkse dies natalis, ofwel de verjaardag van het gymnasium. Er zijn dan onder meer workshops en een open podium voor de leerlingen. Veel leerlingen vinden het best spannend om op het podium te staan, maar er wordt altijd met enorm veel geklap, gejoel en enthousiasme gereageerd. Dat we dat met elkaar kunnen neerzetten, maakt me echt trots! Ik hoop hier nog vele jaren samen met het team te kunnen en te mogen werken.¹

(Karin van Breugel)

Frank Koen: 'We zijn geen toezichthouders die alleen vinkjes zetten'

Frank Koen, voorzitter raad van toezicht

'Toezicht houden door het goede gesprek'

Achter de schermen bij CVO is een club van zeven mensen actief die meedenkt over het beleid en vragen stelt bij de uitvoering daarvan: de raad van toezicht. Nu CVO 125 jaar bestaat is de tijd rijp voor een interview met de voorzitter van de interne toezichthouders, Frank Koen.

Wil je je kort voorstellen?

Frank Koen: 'Ik ben 66 jaar oud, getrouwd en mijn vrouw en ik hebben twee kinderen en vier kleindochters. Ik begon mijn werkzame leven als leraar aardrijkskunde en biologie op een van de Melanchthonscholen. Daarna werkte ik als manager bij de NS en vervolgens werd ik wethouder ruimtelijke ordening en volkshuisvesting in Maassluis. Vanaf 2004 was ik burgemeester, eerst in Zederik, nu gemeente Vijfheerenlanden, en in 2010 in Capelle aan den IJssel – zodoende leerde ik het Comenius College goed kennen. Daarna ben ik nog waarnemend burgemeester geweest in Katwijk en Wassenaar. In 2016, toen ik net gestopt was in Capelle, werd ik lid van de raad van toezicht van CVO, en na het vertrek van Liesbeth Spies voorzitter. Ik ben ook voorzitter van de raad van toezicht van Timon jeugdzorg, een grote jeugdzorgorganisatie in Nederland.'

Wanneer werd de raad van toezicht ingesteld en met welk doel?

'Sinds augustus 2006 heeft CVO een fulltime raad van bestuur en een parttime raad van toezicht. De raad van toezicht heeft drie wettelijke rollen: werkgever van de raad van bestuur, toezichthouder op onderwijskwaliteit en bedrijfsvoering, en inhoudelijk gesprekspartner zijn van de raad van bestuur voor het beleid en de strategieontwikkeling.

De leden zijn mensen met kennis van zaken op het terrein van onderwijs, onderwijskwaliteit en onderwijsontwikkeling, en ook bestuur, bedrijfsvoering en financiën. Er zijn zes leden en ik ben de voorzitter. Drie leden vormen de onderwijscommissie en drie andere de auditcommissie die de financiën checkt. Daarnaast is er een remuneratiecommissie, die bestaat uit de vicevoorzitter en ik. Wij tweeën voeren de werkgeversgesprekken met de bestuurders. We praten met de raad van bestuur over onderwijskwaliteit en dergelijke, de gevolgde strategie en de concurrentiepositie naast de begroting en jaarrekening en periodieke rapportages. De vijf pijlers uit de CVO-visie komen ook ter sprake. Zitten we nog op koers? Doen we wat we hebben afgesproken? Deels is dat te meten en deels komt dat aan bod in "het goede gesprek". We zijn geen raad van toezicht die alleen vinkjes zet.'

Wat is de rol van de verenigingsleden?

'In 1898 is CVO opgericht als vereniging. Dat was toen heel gebruikelijk: het bijzonder onderwijs bestond uit verenigingen opgericht door ouders. Veel verenigingen zijn omgezet naar een stichting, maar bij CVO is dat niet gebeurd. Daarom kunnen we "125 jaar vereniging CVO" vieren. Tegelijkertijd heeft CVO maar tussen de honderd en tweehonderd leden. Niet alle ouders werden meteen gestimuleerd om lid te worden, anders hadden we er vele duizenden gehad. We houden in juni altijd een ledenvergadering. Dan leggen we verantwoording af aan de leden. Formeel benoemt de ledenvergadering nog steeds de leden van de raad van toezicht.'

Welke mijlpalen heeft de raad van toezicht meegemaakt?

'CVO heeft de slag gemaakt van een samenstel van min of meer zelfstandige scholen naar een vereniging van scholen. De algemeen directeuren van de CVO-scholen hadden een grote zelfstandige positie, en de scholen deden heel veel zelf: ICT en onderhoud van het gebouw. De raad van bestuur had echter weinig bestuurskracht. Daardoor functioneerde CVO niet optimaal. In 2014-2015 is een grote verandering gebracht door de raad van bestuur meer grip te geven op de scholen. De algemeen directeuren houden veel te zeggen, maar niet meer alles, en zijn meer als team van directeuren gaan functioneren. Door de grotere sturing kan de raad van toezicht beter de vinger aan de pols houden. Dit was een ingewikkeld en soms pijnlijk proces, waar voormalig bestuurder Henk Post een grote stap in heeft gezet. Nu is er een tweede fase aangebroken, waarvoor Marc Mittelmeijer en Ton Bestebreur zijn gekomen. Zij zorgen voor uitwerking, verfijning en verinnerlijking. We zijn in een stabiliserende fase beland.'

In hoeverre is de raad van toezicht medebepalend voor CVO's maatschappelijke opdracht?

'Meebepalen is een te groot woord. Als toezichthouders spreken we wel met scholen over hoe ze zich verbinden met hun omgeving. Daar zien we veel voorbeelden van: een Daltonschool, een Agoraschool ... Tegelijkertijd bekijken we ook samen met de andere grote onderwijsorganisaties LMC-VO en BOOR of het onderwijsaanbod goed is. Naast borging van onze eigen identiteit zijn we ook samen met hen en anderen verantwoordelijk voor goed aanbod van onderwijs. Dat moet het hoogste belang blijven en vergt wijsheid en subtiliteit. Een mooi voorbeeld is het hele plan op Zuid waar het voortgezet onderwijs is herverkaveld. Daardoor gaat CVO een lyceum op Stadionpark bouwen, LMC een vmbo en BOOR verhuist een school naar de Kop van Zuid. Zo kijk je ook een beetje: je gunt elkaar wat en kijkt waar sterke kanten zitten.'

Wat zijn de uitdagingen voor het toezicht?

'De lijn van de laatste jaren vasthouden, zowel in Rotterdam en de regio als landelijk. Als een van de grootste vijf schoolbesturen binnen het voortgezet onderwijs willen we verder wat meer aan de landelijke knoppen komen qua onderwijs en onderwijsontwikkeling. CVO is met een ambitieuze bestuursagenda bezig, dat wordt erkend en gewaardeerd door de Onderwijsinspectie en tijdens collegiale visitaties. Soms betekent dat dat we het tempo een beetje moeten aanpassen zodat iedereen er voldoende in mee kan. De permanente discussie gaat over onze identiteit. Want we zijn niet meer de gereformeerde hbs uit 1901, maar wat betekent christelijk onderwijs in het grootstedelijk gebied? Wat zijn je inspiratiebronnen, wat is je mensbeeld en wat is je visie op goed onderwijs? Tegelijkertijd: wat is de kwaliteit van onderwijs die we kunnen en willen bieden? En hoe doen we het met het personeelsbeleid? Daar zit ook een zakelijke kant aan: onze positie goed in stand houden. Ondanks de doorlopende vraag hoe de christelijke identiteit van CVO in een veranderende stad en regio vorm kan krijgen, is het mooi dat er nog steeds een bloeiende vereniging voor christelijk voortgezet onderwijs in de Rotterdamse regio is. En dat in zo lange tijd vele duizenden jongeren goed onderwijs hebben gehad van geïnspireerde en gemotiveerde docenten.'

Hoe kijk je aan tegen de jubileumviering?

'Ik vind het mooi dat we het moment aangrijpen om weer eens trots op onszelf te zijn. Na een pittige transitieperiode, met intern gemor en pijn, zien we de trots terugkomen. De viering is een kans om aan onze omgeving te laten zien dat we een mooie geschiedenis met ons meedragen en een springlevende organisatie zijn die niet van gisteren is, maar van vandaag en morgen!'

(Gwendolyn Kleinjan en Anja de Zeeuw)

Wie zijn de toezichthouders?

Frank Koen - voorzitter, Ardin Mourik - vicevoorzitter, en de leden Henk Gerla, Paul Hillman, Gyzlene ELAza Kramer-Zeroual, Renate Westerlaken-Loos en Regina Broeze-Mateovics.

→ Een kijkje op ... Henegouwerplein 14 - 16

Het schoolgebouw aan het Henegouwerplein is al sinds 1927 eigendom van CVO. Het werd door architect Anema ontworpen en in 1929 geopend. Het CVO-bestuur koos voor een grootschalig symmetrisch gebouw, opgetrokken uit baksteen. Zowel de HBS als het Marnix Gymnasium werden erin ondergebracht. De bouwkosten bedroegen 350.000 gulden. 300.000 gulden werd door het rijk vergoed, de vereniging betaalde 50.000 gulden. Tegenwoordig wordt het gebouw onder andere gebruikt door de CVO Beleidsstaf, de Shared Service Organisatie (SSO), de directie van scholengroep Melanchthon en het Marnix Gymnasium.

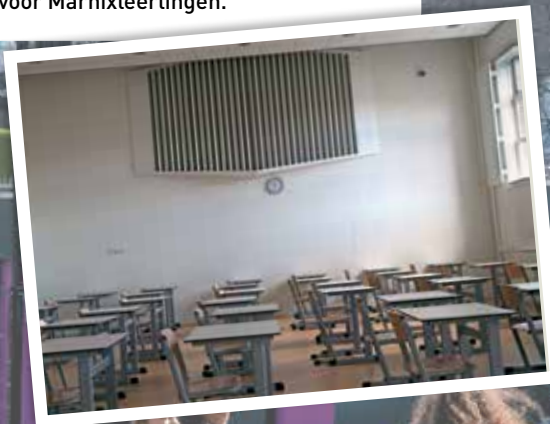
In de ontvangsthall valt het borstbeeld van de heer Reitsma meteen op. De heer J.F. Reitsma was van 1907 tot 1945 directeur van de HBS. Dat maakt hem de langzittende directeur binnen CVO.

In de ontvangstruimte op de begane grond staat deze wandkast met oude schoolobjecten, zoals een model van het menselijk oog, gebruikt voor het vak biologie.

In het middendeel van het gebouw op de begane grond bevond zich de aula met pijporgel. Deze ruimte doet nu dienst als toets- en examenruimte voor Marnixleerlingen.

De vloer en de muren van het trappenhuis tonen nog het originele tegelwerk.

Ook de gietijzeren relingen in de trappenhuisen en de granito vloeren zijn authentiek.

De keuze voor een glazen lift is een bewuste geweest – zo blijven de oude elementen in het gebouw zichtbaar.

In een opslagruimte in de kelder staat een oude kluis. De kluis kan helaas niet open: de sleutel ontbreekt.

Door het bombardement op Rotterdam op 14 mei 1940 werd een groot deel van de binnenstad verwoest. Het schoolgebouw bleef gelukkig behouden. Het werd in gebruik genomen als noodhospitaal voor oorlogsslachtoffers. In de zomer van 1940 werd het gebouw door de Duitsers gevorderd voor militaire doeleinden. Achter de luiken in de kelder bevinden zich gangen waarin de Duitsers zich hebben schuilgehouden.

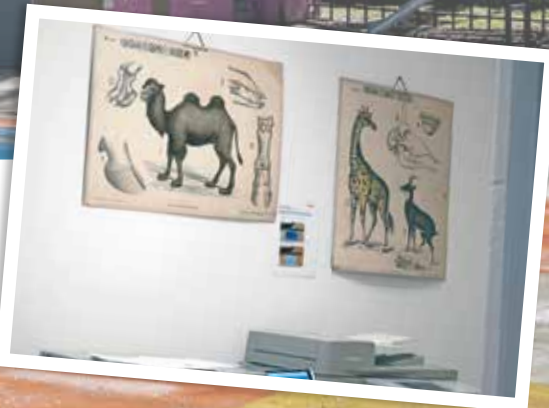
In een ruimte in de kelder staat nog een oud noodaggregaat uit de Tweede Wereldoorlog. De toepassing ervan is onbekend.

De ramen in het gebouw bieden uitzicht op sportvelden aan het Henegouwerplein. Ook deze hebben een lange historie. Ze zijn al te zien op een prentenbriefkaart uit 1934 (stadsarchief gemeente Rotterdam).

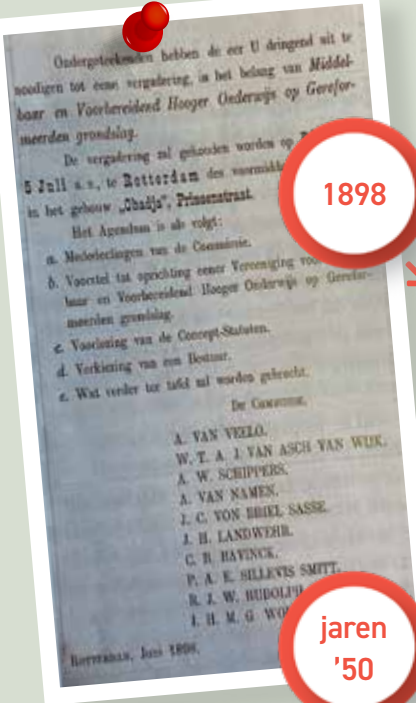

In het archief in de kelder is de oude administratie opgeslagen. Het archief wordt nog steeds gebruikt (en regelmatig opgeschoond).

Her en der in het gebouw zijn oude schoolplaten opgehangen. De meeste platen hebben betrekking op het vak biologie.

1898

1898

Oprichting Vereniging CVO

Er bestond nog geen voortgezet onderwijs. Het stadsbestuur zag in het oprichten daarvan geen rol voor zichzelf weggelegd. Het ontbreken van christelijk voortgezet onderwijs werd door een steeds grotere groep mensen als een gemis ervaren. In 1898 maakten de oprichters van de vereniging die de voorloper van het huidige CVO is, propaganda voor een christelijke middelbare school.

jaren '50

Verdere groei vereniging

Vanaf de jaren '50 groeide de vereniging gestaag verder met onder meer uitbreiding in Spijkenisse, Capelle aan den IJssel en Hoogvliet. Daarnaast werden diverse ulo's (waaronder de Zuidermavo) ingelijfd bij CSG Johannes Calvijn.

jaren '60

Oprichting Christelijk Lyceum Melanchthon

Midden jaren '60 ontstond het Christelijk Lyceum Melanchthon uit de HBS die in 1958 in Rotterdam-Noord was opgericht.

1965

1965

Ontstaan scholengemeenschap Comenius

De voorloper van Comenius begon op 1 september 1965 als dependance van het Henegouwerplein. In 1971 kwam toestemming om in Capelle aan den IJssel een zelfstandige scholengemeenschap op te richten. De nieuwe scholengemeenschap kreeg de naam Comenius. De school groeide binnen vijf jaar uit tot 1.200 leerlingen. Ook in het gebied Rotterdam-Noordoost/Capelle ontkwam men niet aan de fusiegolf.

1994

Oprichting Accent

Het huidige Accent is in 2001 ontstaan uit diverse scholen voor speciaal onderwijs (zoals De Vijverpoort, Praktijkschool Rotterdam-West en De Brug in Capelle). De naam Accent verwijst naar het extra accent dat zowel de kinderen als de docenten krijgen. Ook CVO zelf is verrijkt door de expertise die deze scholen hebben toegevoegd. Zo wordt de specialistische kennis van de medewerkers uit het speciaal onderwijs breed benut en verder ontwikkeld in het expertisecentrum van CVO.

2001

2001

Ontstaan scholengemeenschap Penta

Per augustus 1994 is de brede scholengemeenschap PENTA ontstaan uit de scholen Blaise Pascal (gestart als dependance van Maarten Luther), Angelus Merula (op haar beurt weer gestart als dependance van Blaise Pascal), Jacob van Liesveldt (ooit opgericht als dependance van Angelus Merula) en Bahûrim, Godfried Richter, de Oude Maas en Holwinde/ Regenboog-mavo (huidige Penta Hoogvliet v/h Penta West-IJsselmonde). Het woord PENTA komt uit het Grieks en betekent vijf. Er is gekozen voor de naam PENTA, omdat de school oorspronkelijk in vijf plaatsen gevestigd was: Spijkenisse, Brielle, Hellevoetsluis, Rotterdam-Hoogvliet en Rotterdam-Rozenburg.

19

1903

1903

Meisjes worden toegelaten tot de HBS

Vanaf 1902 werden er ook meisjes toegelaten, al liep dat niet storm. In 1913 waren er slechts tien meisjes ingeschreven.

Oprichting Marnix Gymnasium

De ledenvergadering stelde voor een gymnasium op te richten. Als naam voor de nieuwe school koos men Marnix. Tegenover het humanistische Erasmianum was er nu ook een gereformeerd gymnasium. De school werd gehuisvest in het pand Jonker Fransstraat 71, naast het bovenhuis waarin de HBS intussen haar intrek had genomen.

jaren '20

Start Accent avondonderwijs

Start Avondschoolonderwijs voor mensen met een verstandelijke beperking.

1929

Oprichting MMS

In 1949 werd de Middelbare MeisjesSchool (MMS) opgericht, met een 'op den aard der vrouw ingesteld programma'. De MMS werd een succes. Omdat hierdoor de huisvesting aan het Henegouwerplein niet langer toereikend was (in 1956 telde de school meer dan 1.100 leerlingen), nam de MMS in 1957 het pand aan de Essenburgsingel in gebruik. Sinds 1977 is het Marnix Gymnasium hier gevestigd.

Opening Christelijke HBS Linker-Maasoever

De bevolking van de linker Maasoever, die rond 1900 sterk was toegenomen, was voor christelijk voortgezet onderwijs aangewezen op de scholen aan de rechter Maasoever. Op 5 september 1929 werd de Christelijke HBS Linker- Maasoever door voorzitter Hekman geopend.

1927

Opening school aan Henegouwerplein

In 1927 werd het door architect Anema ontworpen schoolgebouw aan het Henegouwerplein geopend. Hierin werden zowel de HBS als het Marnix Gymnasium ondergebracht. De bouwkosten bedroegen 350.000 gulden. De toenmalige verenigingsvoorzitter Hekman noemde het schoolgebouw bij de opening van het gebouw 'een sieraad' voor de stad.

1974

Blaise Pascal

In de groeikern Spijkenisse wordt de dependance van Maarten Luther zelfstandig onder de naam Blaise Pascal.

Angelus Merula

Door de snelle groei van de Spijkenisse begin jaren '70, dreigt het leerlingenaantal van Blaise Pascal in één jaar tijd met honderden leerlingen te stijgen. Om dit te voorkomen wordt de school gesplitst en ontstaat Angelus Merula op een steenworp afstand.

1977

Totstandkoming Guillaume Farel

De totstandkoming van Guillaume Farel had nogal wat voeten in de aarde. In 1962 waren de eerste plannen gereed, maar het duurde uiteindelijk vijftien jaar voor de school er daadwerkelijk stond. In 1994 fuseerde Guillaume Farel met Lhno De Wegwijzer. De nieuwe combinatie gaat sindsdien door het leven als Farelcollege. De scholengemeenschap, die in een aantal verspreide gebouwen was gehuisvest, werd zoveel mogelijk geconcentreerd in het gebouw aan de Kastanjelaan.

1981

Samenvoeging en ontstaan Comenius College

In 1994 gingen Comenius, Het Lage Land, de Da Costa-mavo, de Schakel, de Brug, de Prins Willem van Oranje-mavo en de Koningin Wilhelminamavo op in het nieuwe Comenius College.

Jacob van Liesveldt

De mavo-afdeling van de dependance van Angelus Merula in Hellevoetsluis wordt zelfstandig; in 1984 volgt ook de havo-afdeling en krijgt de school de naam Jacob van Liesveldt.

Ontstaan Melanchthon College

Door het ministerie van Onderwijs werden scholen vanaf het begin van de jaren 90 gestimuleerd grotere bestuurlijke eenheden te vormen. In 1994 ontstond hierdoor de brede scholengemeenschap Melanchthon, waarvan De Kring, de Julianamavo en Prinses Irene deel uitmaakten.

2004

2004

→ **Fusie Johannes Calvijn en Maarten Luther tot de Christelijke scholengemeenschap Calvijn met vestigingen in Barendrecht en Rotterdam**

Johannes Calvijn was in de jaren daarvoor door fusies met achtereenvolgens de Christelijke Zuidermavo (1993), het Carnisse College, Barendrechtse school voor mavo en vbo (1995), de Julianamavo (2000) en De Meerpaal, school voor speciaal voortgezet onderwijs (2002), uitgegroeid tot een van de grotere scholengemeenschappen van CVO met een breed onderwijsaanbod (vmbo tot en met vwo).

2006

→ **Fusie Melanchthon College met Christelijk College Henegouwen tot scholengroep Melanchthon**

In 2006 fuseerde Melanchthon met het Christelijk College Henegouwen. De ontwikkeling binnen Lansingerland zorgde voor een aanzienlijke groei van het aantal leerlingen. In het afgelopen decennium zijn bijna alle schoolgebouwen van Melanchthon vervangen of grotendeels gerenoveerd. Een unicum in Nederland!

2007

2016

→ **Totstandkoming het Zuider Gymnasium**

Het Zuider Gymnasium is het eerste zelfstandige gymnasium in Rotterdam-Zuid. De totstandkoming van de school in 2016 volgt op een rijke geschiedenis als onderdeel van een scholengemeenschap Calvijn sinds de oprichting daarvan in 1949.

2015

→ **Oprichting Comenius Beroepsonderwijs**

In 2015 werden de locaties P.C. Boutensingel en Pelikaanweg samengevoegd tot het Comenius Beroepsonderwijs in een nieuw gebouw aan de Lijstersingel 2 te Capelle aan den IJssel.

2012

2018

→ **Start Zuider gymnasiumbasisschool**

De start van de basisschool kwam voort uit de meerjarige samenwerking van het Zuider Gymnasium met PCBO om in de omgeving van Rotterdam-Zuid meer aandacht voor hoogbegaafde en hoogintelligente kinderen te bewerkstelligen. Zo kan nu met goed doorlopende leerlijnen vanuit het basisonderwijs tot en met het gymnasiumdiploma les worden gegeven aan hoogbegaafde en hoogintelligente kinderen uit groep 5 tot en met 8.

→ **Ontstaan CVO Shared Service Organisatie (SSO)**

Ontstaan CVO Shared Service Organisatie (SSO). De SSO ondersteunt de CVO-scholen op het gebied van Financiën, Human Resources, Huisvesting & Facilitair, ICT, Communicatie/PR, Inkoop en Juridische Zaken. Dagelijks staan ruim 125 medewerkers van de SSO klaar om bij te dragen aan goed onderwijs voor onze leerlingen. Op die manier kunnen de scholen(groepen) zich volledig richten op het onderwijsproces.

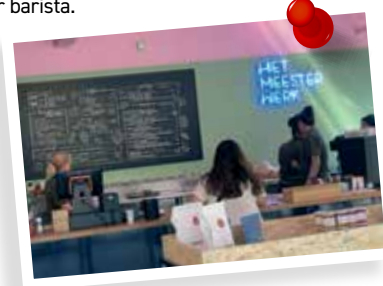
2022

→ **De Oekraïense school**

Door de oorlog in Oekraïne kwamen er veel vluchtelingen naar Nederland, onder wie ook veel kinderen. De overheid besloot dat deze kinderen recht hebben op onderwijs. In korte tijd realiseerde CVO in afstemming met de andere Rotterdamse schoolbesturen zoals RVKO, BOOR en LMC-VO, een tijdelijke school voor leerlingen van 6 tot en met 16 jaar in het primair en voortgezet onderwijs, in het gebouw van het voormalige Zuider Gymnasium aan de Grift 30.

→ **Opening winkel Het Meesterwerk (Accent Praktijkonderwijs Capelle)**

Het Meesterwerk is een levensechte winkel waar studenten van Accent Praktijkonderwijs Capelle in de praktijk opgeleid worden tot winkelbediende, kassamedewerker, bedieningsassistent, fast food medewerker en junior barista. Het Meesterwerk is gevestigd in het Capelse winkelcentrum Schollevaar.

2007

Oprichting Máximacollege

Het schoolbestuur van het Máximacollege bestaat uit bestuurders van de overkoepelende stichtingen van het Farelcollege (CVO) en het Gemini College (OZHW voor PO en VO). Samen hebben zij in 2007 het Máximacollege opgericht.

Start samenwerking Focus Beroepsacademie

Focus Beroepsacademie is een samenwerkings-school van CSG Calvijn te Rotterdam en het Dalton Lyceum te Barendrecht. De samenwerking is in 2007 tot stand gekomen. Focus Calvijn is een christelijke school die valt onder de directie van CSG Calvijn en het bestuur van CVO. Focus Dalton is een openbare school, de school valt onder OZHW te Barendrecht. Focus Beroepsacademie is een school waar diversiteit in opvattingen aangegrepen wordt om van elkaar te leren.

2008

Melanchthon Berkroden gestart

Oprichting Melanchthon Berkroden. In 2014 verlaat de school de Koetsveldstraat en betreft het nieuwe pand op de Myra Wardsingel.

2011

Melanchthon Mavo Schiebroek

Afdeling van Melanchthon Schiebroek wordt een zelfstandige vestiging. In 2013 volgt de opening van het prachtige gebouw aan de Molenvijver.

Angelus Merula en Blaise Pascal vormen samen Penta Scala

In Spijkenisse vindt een geleidelijke reorganisatie van het onderwijsaanbod plaats. Binnen het Pentacollege worden de locaties Angelus Merula en Blaise Pascal samengevoegd onder de naam Scala. De locatie Angelus Merula wordt Penta college CSG Molenwatering met havo, atheneum en gymnasium en de locatie Blaise Pascal wordt Penta college CSG Rietvelden met havo en mavo.

Verhuizing verenigingsbureau CVO van de Goudsesingel naar het Henegouwerplein

Sinds april 2011 is het verenigingsbureau van CVO op het Henegouwerplein gehuisvest. Het gebouw is van binnen waar mogelijk in oude luister hersteld.

2012

2020

Accent verrijkt met twee vso-scholen

In 2018 wordt een nieuw hoofdstuk aan Accent toegevoegd door de integratie van twee vso-scholen: Accent VSO op Zuid (voorheen: VSO A.J. Schreuderschool) en Accent VSO op Noord (voorheen: VSO De Regenboog), twee cluster 3-scholen van PCBO.

2018

Charles de Foucauld wordt onderdeel van Scholengroep Penta

Scholengroep Penta is een school rijker: de Charles de Foucauld Mavo. CVO nam deze school over van collega-bestuur LMC-VO.

2021

portus scholengroep

Ontstaan Portus scholengroep

Portus scholengroep is ontstaan uit de voormalige scholen van CSG Calvijn (CBSplus, Groene Hart, Juliana en Zuidermavo-havo) in Rotterdam-Zuid en Barendrecht en het Farelcollege in Ridderkerk. De naam van de scholengroep is nieuw, maar de scholen die de groep vormen kennen een rijke geschiedenis.

Melanchthon Mathenesse gaat over naar LMC-VO

Melanchthon Mathenesse verlaat CVO en de Melanchthonfamilie.

2021

De Meerpaal wordt onderdeel van Comenius College

De Meerpaal, voorheen onderdeel van CSG Calvijn, maakt sinds augustus 2022 deel uit van het Comenius College. Deze ontwikkeling past binnen de sturingsfilosofie van CVO, die neerkomt op het vormen van sterke scholen binnen een regionale context.

2022

Start eerste daltonschool binnen CVO

Het Comenius College Rotterdam ontwikkelt het onderwijsconcept MY Choice door naar daltononderwijs en noemt zich Comenius Dalton Rotterdam. Sinds augustus 2022 is de school lid van de Nederlandse Dalton Vereniging. Het streven is de daltonlicentie te verwerven in schooljaar 2025-2026. Daarmee wordt deze Comeniusschool de eerste met daltononderwijs binnen CVO én in Rotterdam-Oost.

2022

2023

Met ingang van 2023 start scholengroep Penta met Agora onderwijs.

Iedere CVO-school kent wel oud-leerlingen die min of meer landelijk bekend zijn.

Zo is acteur Leendert de Ridder oud-leerling van het Comenius College. Hij is bekend van zijn hoofdrol in twee 'Mees Kees'-films en jeugdseries op tv. Recent speelde hij maar liefst acht bijrollen in het recentste toneelstuk over Hendrik Groen, 'Opgewekt naar de eindstreep'.

Leendert de Ridder als tiener

De (CVO)pen aan een oud-leerling

Leendert de Ridder

'Ruimte gekregen voor wat ik belangrijk vond'

Leendert de Ridder groeide op in Krimpen aan de Lek en bezocht na de basisschool het gymnasium van het Comenius College aan de Lijstersingel in Capelle aan den IJssel. Als hij terugkijkt op zijn schooltijd daar, is dat met veel plezier.

'Soms zou ik er weer rond willen lopen, niet uit weemoed, maar omdat het een hele fijne school was. Het is een soort tweede thuis voor mij geworden waar een heel gemoedelijke sfeer heerste. Er werkten superbetrokken docenten die veel humor hadden. Ook al zaten er in mijn tijd zo'n 1.800 leerlingen op de havo/vwo-locatie, toch had ik er het gevoel van "ons-kent-ons".

Ik vond alle schoolvakken leuk, maar bij mijn discipline lag de uitdaging. Vakken zoals wis- en natuurkunde die je moest begrijpen vond ik daarom 't leukst binnen mijn profiel Natuur en Techniek. Bij talen moest je stampen, en dat vond ik minder. Mijn cijfers waren altijd goed, terwijl ik het toen best druk had.

Naast school deed ik namelijk veel aan theater, daarmee was ik begonnen toen ik tien was. Ik zat in die tijd bij het Jeugdtheaterhuis in Gouda, en speelde elk weekend op vrijdag, zaterdag en zondag. Het Comenius College gaf mij echt ruimte om dat te kunnen doen. Ik mocht wel eens eerder weg voor een toneelrepetitie, bijvoorbeeld.

Ik denk dat het met het christelijk karakter van de school te maken heeft dat ik hierin

werd gesteund. Leraren zagen wat voor mij van binnen belangrijk was – verhalen vertellen in het theater – en hielpen om daar vorm aan te geven.

'Het Comenius College was een soort tweede thuis voor mij'

Leraren die me zijn bijgebleven zijn mevrouw Van Dijk en Leo van Eijk. Mevrouw Van Dijk heeft ons lang les gegeven in klassieke talen en ze kon boeiend vertellen over oude wijsgeren.

Leendert omgetoverd tot André Hazes voor het tv-programma De TV Kantine, waarin bekende Nederlanders werden gepersifleerd

Leo van Eijk was toezichthouder, hij was ook altijd overal en zag alles, voor mijn gevoel. Hij was een belangrijk iemand op school. Dankzij hem ging ik presenteren en filmen. Zo mocht ik filmpjes maken over de schoolmusicals. Dat ik daar zelf niet in speelde was omdat ik mijn ei al ergens anders kwijt kon. Wat ik niet zo chill vond op school, waren de zes uur die we elke week moesten inplannen in het open leercentrum om zelf huiswerk te maken. Huiswerk maakte ik dan liever thuis, met een zak chips erbij.

Na het Comenius College ben ik naar de Amsterdamse Toneelschool en Kleinkunstacademie gegaan, waar ik vier leuke en spannende jaren had. Daarna heb ik van alles en nog wat gedaan: veel jeugdtheater, jeugdseries en ook theater voor volwassen publiek.

Na de twee 'Mees Kees'-films en twee seizoenen 'Mees Kees'-serie van 48 afleveringen word ik op straat veel herkend. Dit werk geeft voldoening omdat veel mensen het zien en er leuk op reageren. Zoveel waardering voelen is bijzonder!

Wat mij op het Comenius gevormd heeft, is de gemoedelijke sfeer en de Rotterdamse humor. Die humor zou ik willen omschrijven als hard en nuchter, maar er zit tegelijk iets liefs in. Je voelde dat je het samen deed, en dat probeer ik nu in te brengen in de projecten die ik met anderen realiseer.'

(Anja de Zeeuw)

Column

Chris van den Berg

Chris van den Berg is conrector bovenbouw en leraar Duits van het Zuider Gymnasium en de Zuider gymnasiumbasisschool. Daarnaast is hij jurylid *Excellente Scholen* bij de Inspectie van het Onderwijs. Chris maakt verder deel uit van de stadsjury van CityLab010 van de gemeente Rotterdam. Hij laat in deze column zijn licht schijnen over het thema van dit nummer.

Über den Henegouwer Wolken

In 'Formen des Vergessens' van Aleida Assmann^[1] kun je veel interessants lezen over processen van herinnering. Een van de invalshoeken die je kunt kiezen is wat samenlevingen of groepen mensen, een collectief dus, zich bewust herinnert; je kunt ook onderzoeken wat je met elkaar bewust niet meer wil weten: dat wat je wil vergeten.

Assmann beschrijft verschillende bewuste en onbewuste vormen van vergeten. Denk aan het vervangen van een negatieve herinnering door een andere, meer positieve herinnering, zoals het met een trauma wel eens gebeurt.

Of een bewuste, gedeeltelijke aanpassing van de werkelijkheid, waarin een kern van werkelijkheid herkenbaar blijft maar waarin je ook probeert met enkele wijzigingen iets te benadrukken of iets anders minder relevant te maken.

Het is een menselijke natuur en overlevingsmethode om je hoofd en bewustzijn te reguleren en te voorkomen dat de boel overloopt. Soms wordt dat ingegeven door positieve bedoelingen en soms door moeilijkere omstandigheden.

Wanneer we een jubileumnummer presenteren rondom het 125-jarig bestaan van CVO, is de kans groot dat we werken aan de canon van CVO: wat zijn de sleutelmomenten geweest in onze eigen collectieve geschiedenis en wat willen we ons herinneren? Wat springt eruit voor ons, wat is onze cultuur?

We kunnen ons ook het volgende afvragen: wat willen we uit 125 jaar CVO vergeten of wat zijn we al vergeten?

Dat is een vraag die niet eenvoudig te beantwoorden is, maar die wel prikkelt tot nadenken. Alleen het nadenken al leidt tot het inzicht dat we onbewust misschien veel achter ons hebben gelaten wat op het moment zelf als immens belangrijk en onvergetelijk voelde.

¹ Aleida Assmann is een bekend anglist, egyptoloog, cultuur- en literatuurwetenschapper die zich veel heeft beziggehouden met theorievorming rondom (culturele) herinnering.

En dat is ook goed, want zo werkt de mens en zo werken we richting de toekomst. Maar dat het fenomeen vergeten bestaat, helpt ook in het heden en in de toekomst om te relativieren. Reinhard Mey, Duits zanger, poëet en filosoof, verwoordde het al rondom het grootste conflict tussen de twee Duitslanden in zijn liedje 'Über den Wolken':

*Über den Wolken,
Muss die Freiheit wohl grenzenlos sein;
alle Ängste, alle Sorgen,
sagt man,
blieben darunter verborgen,
und dann,
würde was uns groß und wichtig erscheint,
plötzlich nichtig und klein.*

De periode waarna het communicatieve (collectieve) geheugen verandert in cultureel geheugen duurt ongeveer tachtig jaar; dan zijn de meeste tijdgetuigen gestorven en ontstijgen we de wolken die ons nu bedekken.

→ *Wat willen we vergeten
uit 125 jaar CVO?*

Ik zou daarom zeggen: op naar tweehonderd jaar CVO om dan te beoordelen wat er nu nog belangrijk is en wat onze verenigingscultuur werkelijk definieert. Een mooie taak om aan bij te dragen. Werken voor iets wat je nog niet kent, maar wel belangrijk vindt.

Ronilla Snellen

Ronilla Snellen, de nieuwe algemeen directeur van Portus scholengroep:

‘Ik ben van de experimenten’

Ze was de ‘wild card’ tijdens de selectieprocedure, vertelt Ronilla Snellen, de nieuwe algemeen directeur van Portus scholengroep. De combinatie van haar positieve instelling en grote daadkracht maakte indruk. Zo is zij de initiatiefnemer achter de landelijke leerlijn Digitale Vaardigheden en zet ze zich in voor kansengelijkheid in het onderwijs. Van Portus scholengroep wil ze via dienend leiderschap de beste school van Rotterdam en omstreken maken.

Ronilla stapt in een rijdende trein. Portus scholengroep – die wordt gevormd door CBSplus, Farelcollege, Groene Hart, Juliana en Zuidermavo-havo– bestaat sinds schooljaar 2021-2022 en is volop in ontwikkeling. Zo wordt gewerkt aan versterking van de individuele schoolprofielen en fuseren dit jaar de scholen CBSplus en Zuidermavo-havo. Ronilla: ‘Deze “nieuwe” school richt zich op gepersonaliseerd leren. Het talent van de leerlingen staat centraal en leerdoelen worden opgesteld vanuit de behoeftes van de leerlingen. Zo kun je echt de vuurtjes bij leerlingen aanwakkeren. In eerste instantie gaan de scholen samen verder in een mooi monumentaal pand aan Grift 30 en vanaf 2025 in de nieuwe Stadionparkschool, vlak naast de Kuip. Wat ziet Ronilla als haar belangrijkste rol bij de verdere ontwikkeling van Portus? ‘We hebben ontzettend veel kennis en talent in huis. Ik zie het vooral als mijn rol om bestaande initiatieven te laten groeien en mensen eraan te verbinden.’

Kansengelijkheid

Ronilla startte in februari als algemeen directeur en voelt zich helemaal op haar plek. ‘Vanaf het eerste moment dat ik met de

recruiter sprak over een baan als algemeen directeur bij Portus ging "het licht" bij mij rationeel en emotioneel op groen. In het onderwijs kan ik mijn droom om kansengelijkheid in het onderwijs te vergroten het beste verwezenlijken.'

→ 'Onderwijsmensen zijn de stille helden bij het oplossen van de kansengelijkheid'

Ze licht toe: 'Nadat de leerlijn Digitale Vaardigheden (zie kader), waarvan ik de initiatiefnemer was, vast onderdeel werd van het onderwijs, was het tijd voor een nieuwe droom. Ik wilde een eigen initiatief starten op het gebied van kansengelijkheid. Om expert-ervaring op te doen ging ik bij de Alliantie Gelijke Kansen van het ministerie van OCW werken. Ik kwam echter al snel tot twee conclusies. Het probleem van kansengelijkheid is te complex om met één initiatief op te lossen. En mensen die in het onderwijs werken zijn de stille helden in dit verhaal.'

Dienend leiderschap

'In het onderwijs kan ik echt wat bereiken op het gebied van kansengelijkheid', vervolgt ze. 'Ik geloof erg in dienend leiderschap en wil deze helden – de leraren en onderwijsondersteuners – graag helpen hun dromen voor het onderwijs te verwezenlijken en te versterken. Ik durf zelf groot te dromen en weet mensen goed te activeren. Met mijn mededirectieleden Leo van 't Spijker en Miranda Buitelaar vorm ik een sterk team. Leo is de onderwijsman, Miranda is van de bedrijfsvoering en ik ben van de strategie en de experimenten. Daarnaast ben ik er goed in om de rust te bewaren.'

Portus Praat

Ronilla is een aanpakker. Hoewel ze zich nog aan het oriënteren is, is ze het eerste initiatief al gestart: Portus Praat. 'De eerste anderhalve maand bij Portus heb ik vooral veel met medewerkers en leerlingen gepraat. Wat is hun grootste zorg? Wat zou over een jaar veranderd moeten zijn? Waar zijn ze trots op? Zo kwam ik onder meer in gesprek met een docent over Paarse vrijdag. Hij deed niets met dit initiatief, omdat dit vanwege zijn eigen geloof niet goed voelde. Dat zette me aan het denken. Zou het niet mooi zijn als docenten vanuit respect kunnen delen hoe zij tegenover zo'n onderwerp staan? En kunnen laten zien dat er verschillende gevoelens naast elkaar mogen zijn? Ik kom zelf uit een SGP-gezin en groeide op in Reeuwijk. Ik kan me goed verhouden tot alle geloven. Tegelijkertijd weet ik vanuit die reformatorische achtergrond dat sommige mensen de neiging hebben om zendingswerk te doen als je bijvoorbeeld vanwege je geloof homoseksualiteit niet accepteert. Het is de kunst elkaars overtuigingen te accepteren en het zendingswerk te stoppen. Uit deze gedachte is het eerste onderwerp geboren voor een online bijeenkomst waarbij docenten met elkaar kunnen bespreken hoe zij met moeilijk bespreekbare onderwerpen omgaan en waarbij ze elkaar tips kunnen geven. Ik wil dat maandelijks gaan doen en bijvoorbeeld ook onderwerpen als vaccineren aansnijden.'

ChatGPT

Ze heeft er een talent voor om moeilijke onderwerpen op een verrassende manier bespreekbaar te maken. Zo heeft ze inmiddels een workshop aan docenten gegeven over ChatGPT. Dit is de omstreden app waarmee leerlingen met één druk op de knop een werkstuk kunnen maken. 'Het eerste deel van de workshop gaf ik vanuit een het-glas-is-half-leeg invalshoek en het tweede deel vanuit een het-glas-is-half-vol optiek. Dan bekijk ik het onderwerp vanuit de kansen. Het gaat er in zo'n workshop om dat we met elkaar nadenken over hoe we ons ertoe verhouden. Dan kunnen we daarna waarde toevoegen.'

Co-creatie met leerlingen

'Ik denk daarnaast na over een manier om een co-creatietraject met leerlingen op te starten', besluit ze. 'De vragen 'Welk onderwijs wil je?' en 'Waar doe je het voor?' staan daarbij centraal. Juist op Zuid waar leerlingen minder rolmodellen hebben en corona, de oorlog in Oekraïne en inflatie erin hebben gehakt, is dat ontzettend belangrijk.'

(De Nieuwe Lijn/Trudy van Dijk)

Begonnen als computermoeder

Bij Ronilla Snellen hebben kleine projecten wel eens de neiging uit te groeien tot 'wat groters'. Ze legt uit: 'Als moeder op de basisschool werd ik "computermoeder" omdat luizenmoeder me niet echt aansprak. Ik ontdekte al snel dat het slecht gesteld was met de digitale vaardigheden van de kinderen in de klas. Ik besloot een stichting op te richten en geld op te halen waarmee ik lesmateriaal kon ontwikkelen om digitale vaardigheden te verbeteren.' Op het moment dat kleine bedragen waren veranderd in tonnen van onder meer Microsoft en er zo'n duizend scholen meededen, krabde ze zich wel even achter de oren. 'Het was tijd om te stoppen met freewheelen in de avonduren. Ik ben me volledig op de stichting – FutureNL – gaan richten en heb samen met TU Delft een leerlijn Digitale Vaardigheden ontwikkeld. Inmiddels is het aanbieden van het leren van digitale vaardigheden verplicht in het onderwijs.'

Start van het lectoraat Onderwijskundig leiderschap in lerende onderwijsorganisaties

Samen lerend het jubileumjaar in

CVO en Hogeschool Rotterdam hebben het lectoraat Onderwijskundig leiderschap in lerende organisaties in het leven geroepen. Als lector is Annemarie Neeleman, senior beleidsadviseur van CVO, benoemd. Annemarie schetst in dit artikel wat de context, het doel en de ambities zijn van het nieuwe lectoraat.

Aan het begin van dit schooljaar heeft het bestuur van CVO – ondersteund door de leden van het directie-overleg – in zijn jaaropening de ambitie uitgesproken om CVO-breed te ontwikkelen volgens de filosofie van een lerende organisatie. CVO volgt hierbij de definitie dat een lerende organisatie het vermogen heeft om zich routinematig te veranderen en aan te passen aan nieuwe omgevings- en omstandigheden, doordat haar leden, individueel en samen, leren om hun visie te realiseren.^[1]

Lerende organisaties reageren bewezen sneller op externe

¹ Kools, M. (2020). *Schools as learning organisations. The concept, its measurement and HR outcomes*. Rotterdam: Erasmus University Rotterdam.

veranderingen en omarmen eerder veranderingen en innovaties in de eigen organisatie.^[2] En dat is geen overbodige luxe in een sector die continu moet inspelen op een veelheid aan maatschappelijke vraagstukken, zoals kansengelijkheid, burgerschap en segregatie. Verandering kunnen organiseren is voor scholen niet langer optioneel; het is een voorwaarde om afgestemd te blijven op maatschappelijke ontwikkelingen.^[3]

Kennisinfrastructuur

Een van de voorwaarden voor de ontwikkeling naar een lerende organisatie is een goed functionerende kennisinfrastructuur. Dat wil zeggen een infrastructuur die vraagarticulatie, kenniscreatie, kennisdeling en toepassing van die kennis faciliteert.

- ² Senge, P. et al. (2012). *Schools That Learn (Updated and Revised): A Fifth Discipline Fieldbook for Educators, Parents, and Everyone Who Cares about Education*. Crown Business.
- Silins, H., Zarins S., & Mulford, B. (2002). "What characteristics and processes define a school as a learning organisation? Is it a useful concept to apply to schools?". *International Education Journal*, Vol. 3/1, pp. 24-32.
- Watkins, K. & Marsick, V. (1999). "Sculpting the learning community: New forms of working and organizing", *NASSP Bulletin*. Vol. 83/604, pp. 78-87.
- ³ Vanlommel, K. (2021). *Organiseren van complexe verandering in onderwijs*. Openbare les. Utrecht: Kenniscentrum Leren en Innoveren, Lectoraat Organiseren van Verandering in Onderwijs.

Een dergelijke structuur helpt collega's om op een kennisgedreven wijze bij te dragen aan het realiseren van de maatschappelijke opdracht van hun school.⁴ De CVO Academie zal hier een voorname rol in gaan spelen, onder meer via het organiseren van professionaliseringsactiviteiten en kennisnetwerken zoals professionele leergemeenschappen en werkplaatsen onderwijsonderzoek.

Praktijkonderzoek

Naast de CVO Academie is CVO recent een lectoraat gestart in samenwerking met Hogeschool Rotterdam. Dit lectoraat, getiteld Onderwijskundig leiderschap in lerende onderwijsorganisaties, probeert zicht te krijgen op de facetten van en mechanismen achter onderwijskundig leiderschap die stimulerend of zelfs voorwaardelijk zijn in de ontwikkeling van scholen naar lerende organisaties. Een van de ambities van dit lectoraat is de doorwerking van de opgedane kennis en inzichten naar kwaliteitsverbetering in het onderwijs. Een andere ambitie is het actief betrekken van collega's uit onze eigen scholen bij het praktijkonderzoek, zowel bij het bepalen van relevante onderzoeksvragen als bij het uitvoeren van het onderzoek. Opgedane kennis, ervaringen en competenties zullen vervolgens weer breder in de organisatie gedeeld worden via, bijvoorbeeld, de CVO Academie. Hiermee is er sprake van doorwerking van de opbrengsten van het lectoraat op verschillende niveaus, in verschillende vormen en in verschillende contexten.

Onderzoek en praktijk

Op 6 maart ben ik benoemd als lector van het genoemde lectoraat. Ik houd me sinds 2019 als beleidsadviseur bezig met thema's als onderwijskwaliteit, kennisgedreven werken en leiderschapontwikkeling. Naast mijn deeltijdaanstelling als lector blijf ik werkzaam bij CVO op deze thema's. Ik kijk er erg naar uit om de komende periode het lectoraat verder vorm te geven, onderzoeksvragen te concretiseren en collega's van CVO en Hogeschool Rotterdam te betrekken bij het uitvoeren van onderzoek. Zo gaan we samen lerend het jubileumjaar in!

[Annemarie Neeleman]

⁴ VO-academie (2022). Werken aan een lerende cultuur. Kennisgedreven leiderschap in het onderwijs. Utrecht: VO-raad/VO-academie.

→ Wat is een lectoraat?

In een lectoraat vindt praktijkgericht onderzoek op wetenschappelijke basis plaats naar aanleiding van concrete vraagstukken uit de beroepspraktijk. Elk lectoraat bestaat uit een lector (een expert in het vakgebied) en een kenniskring waarin docenten en externe experts samenwerken. Zij ontwikkelen nieuwe kennis, dragen bij aan de beroepspraktijk en aan het verbeteren van het onderwijs.

→ Mocht je meer willen weten over het lectoraat en/of bekijken of er mogelijk een rol voor jou is weggelegd, neem dan contact op via a.neeleman@cvo.nl

Personalia

Marja van der Meer is sinds 1 januari actief als interim teamleider Techniek en is sinds 1 februari ook werkzaam als interim directeur van het Comenius Beroepsonderwijs in Capelle aan den IJssel. Ze heeft ervaring in de sectoren primair onderwijs, vmbo, mbo, vso en hbo.

Ertem Cevik is benoemd als directeur van het Comenius Beroepsonderwijs in Capelle. Hij begint op 1 juni. Ertem heeft de afgelopen vijf jaar gewerkt als opleidingsmanager bij Zadkine voor diverse beroepsopleidingen. Daarvoor werkte hij in het bedrijfsleven en bij de gemeente Rotterdam.

Martijn Terlouw is op 1 mei gestart als teamleider onderbouw op het Comenius College in Nieuwerkerk aan den IJssel. Sinds 2017 was hij op de Passie Rotterdam docent lichamelijke opvoeding en Dienstverlening & Producten (D&P).

Linda van der Velden is sinds 1 januari interim teamleider Vakcollege Mens & Dienstverleners op het Comenius Beroepsonderwijs Capelle. Ze heeft ruim tien jaar leidinggevende ervaring in het voortgezet en mbo.

Erik Roth is per 1 augustus 2023 benoemd als directeur van Penta De Oude Maas. Erik was de afgelopen tien jaar werkzaam op Accent Praktijkonderwijs Capelle waarvan de laatste vier jaar als directeur.

Ronilla Snellen is op 1 februari begonnen als algemeen directeur van Portus scholengroep. De afgelopen anderhalf jaar heeft Ronilla gewerkt bij het ministerie van OCW op projecten voor kansengelijkheid met name in de vier grote gemeenten in Nederland. Zie ook pagina 32-33.

Op 1 januari is **Wilhelm Krajenbrink** begonnen als directeur van Portus Groene Hart in Barendrecht. Hij was twaalf jaar directeur beheer en plaatsvervangend rector bij CSG Willem de Zwijger in Schoonhoven.

Onno de Weerd is op 1 maart gestart als teamleider onderwijs op Portus Zuidermavo-havo in Rotterdam-Zuid. Onno was leraar in het primair en voortgezet onderwijs, en ook adviseur en programmamanager, waarvan elf jaar in Nederland en tien jaar in Azië. Vóór Portus werkte Onno als teamleider onderwijs op Wolfert Tweetalig in Rotterdam.

Martijn Nolen is op 1 maart begonnen als directeur bestuur en beleid bij CVO. Hiervoor werkte hij bij de Tilburg University als Hoofd Juridische Zaken. Daarnaast is hij actief als juridisch onderzoeker in het onderwijs. Martijn studeerde Nederlands Recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, waar hij in 2017 promoveerde.

Sanne Kamphuisen is op 1 maart begonnen als academieleider van de CVO Academie die in opbouw is. Hiervoor werkte zij als hoofd HRM bij Stichting Kind en Onderwijs.

Alain Verheij, oud-leerling Marnix Gymnasium

Waarom we juist nu over geloof moeten blijven praten

Het is anno 2023 absoluut niet meer vanzelfsprekend om het bijvoeglijk naamwoord 'christelijk' in je naam of titel te voeren. Niet voor een school, niet voor een stichting, niet voor een persoon. Als millennial en rondtrekkend theoloog doe ik mijn werk al jarenlang in die context: de secularisering maakt van mij steeds vaker een underdog met een excentrieke hobby. Als ik niet oppas, word ik iemand die zichzelf en zijn christelijke identiteit de hele dag aan het verdedigen is tegenover een religieus neutrale maatschappij.

Maar aan die tweedeling ligt een groot misverstand ten grondslag. Dat ik christelijk ben is duidelijk, maar zijn mijn seculiere gesprekspartners nou echt zo neutraal? Daar geloof ik niet in.

Als de ene god, het ene geloofssysteem verdwijnt uit een samenleving, komt daar geen lege plek voor in de plaats. Het is een eeuwige wet dat een leegte spoedig moet worden opgevuld. Mens en natuur hebben een hekel aan een vacuüm: een *horror vacui*, als mijn Marnix Gymnasium-Latijn me niet bedriegt.

De traditionele christelijke hegemonie verdwijnt uit ons land, maar dat is één kant van het verhaal. In mijn ervaring spreken we veel liever over dat verdwijnen, dan over het ingewikkeldere, maar belangrijkere thema: wat kwam ervoor in de plaats?

Dappere humanisten hebben geprobeerd een postchristelijk waardensysteem te promoten. Het westers boeddhisme boekt af en toe succes op de meditatiemarkt, net als andere geïmporteerde wijsheden als yoga en mindfulness. Een islamitische minderheid in ons land wordt wat zelfbewuster. Toch zal niemand beweren dat deze stromingen de plek van het christendom helemaal hebben ingenomen: 58 procent van ons land rekent zich überhaupt niet tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering (bron: CBS).

Dat laatste betekent niet dat zij geen geloof hebben. Iedereen koestert waarden en normen, leeft met rituelen, vereert heiligen, ervaart hoop en vrees en verlangt naar een bepaald soort wereld en samenleving. Nu dit gesprek niet meer geïnstitutionaliseerd is, wordt het helaas steeds rommeliger en minder open gevoerd. Hoe spreek je over elkaars diepste drijfveren als de gemeenschappelijke taal daarvoor steeds meer verdwijnt? Dat is de grootste uitdaging van het seculiere tijdperk. Niet: hoe krijgen we de kerken weer vol? Wel: hoe blijven we ons bewust van het feit dat we nu eenmaal schepselen met een ziel en een geest zijn, nu de kerkelijke taal niet meer vertrouwd klinkt?

Spreken over wezensbelangrijke zaken is een grammatica die op scholen al moet worden aangeleerd en geoefend. De eerste stap daarbij bestaat volgens mij uit ontmaskering. Onze samenleving is gesecculariseerd, maar kent juist meer goden dan ooit. Op het voetbalveld, op TikTok en Netflix, en vooral in alle reclames die we zien en in alle gesprekken die we in de Tweede Kamer horen over economie, groei en welvaart. We moeten weer van jongs af aan leren te herkennen waar er geloof in het spel is – ook als dat niet duidelijk herkenbaar is aan wierooklucht en orgelspel.

Nadat er kritisch is blootgelegd dat ieder mens een geestelijke dimensie heeft, kan vervolgens het echte, meest waardevolle gesprek beginnen: wat vind jij het allerbelangrijkst? Wat is écht jouw doel? Wanneer ben je, als je later terugkijkt op jouw leven, een geslaagd mens gebleken? Vragen waarbij de docent onmogelijk standaard antwoordmodellen kan gebruiken – ook wel eens verfrissend.

(Alain Verheij)

Alain Verheij is theoloog, schrijver en spreker. Na het behalen van zijn diploma aan het Marnix Gymnasium (in 2006) studeerde hij theologie aan het Nederlands Gereformeerd Seminarie in Amersfoort en aan de Universiteit Leiden. Hij schreef drie boeken: 'God en ik', 'Ode aan de verliezer' en 'Geld en goêd'. Verder is hij onder andere bekend als lid van het theologisch elftal in dagblad *Trouw*.

De CVO-scholen

ACCENT

Accent

Accent Praktijkonderwijs Capelle
Accent Praktijkonderwijs Centrum
Accent Praktijkonderwijs Delfshaven
Accent Praktijkonderwijs Hoogvliet
Accent VSO Op Noord
Accent VSO Op Zuid
Accent Avondscholen

Scholengroep PENTA

Penta Bahûrim
Penta Charles de Foucauld
Penta Hoogvliet
Penta Jacob van Liesveldt
Penta De Oude Maas
Penta Scala Molenwatering
Penta Scala Rietvelden
Penta Rozenburg

Comenius College

Comenius Mavo Capelle
Comenius Lyceum Capelle
Comenius Beroepsonderwijs Capelle
Comenius College Krimpen
Comenius College Nieuwerkerk
Comenius Dalton Rotterdam
De Meerpaal

Portus scholengroep

Portus CBSplus
Portus Farelcollege
Portus Juliana
Portus Groene Hart
Portus Zuidermavo-havo

Zuider Gymnasium

Samenwerkingsscholen

CVO en OZHW

Focus Beroepsacademie
Máximacollege

Marnix Gymnasium

CSG Melanchthon

Melanchthon Bergschenhoek
Melanchthon Berkroden
Melanchthon De Blesewic
Melanchthon Business School
Melanchthon Kralingen
Melanchthon Mavo Schiebroek
Melanchthon Schiebroek
Melanchthon Wilgenplaslaan

Ga voor de contactgegevens naar de website van de scholen of naar cvo.nl

CVO

CVO omvat zeven scholen(groepen) voor voortgezet onderwijs. Deze scholengroepen hebben vestigingen op zo'n 40 verschillende locaties, met een sterke concentratie in Rotterdam.

De meeste CVO-scholen zijn brede scholengemeenschappen met meerdere vestigingen. Ze verzorgen onderwijs op alle niveaus. Met zo'n 21.000 leerlingen behoren we tot de grotere schoolbesturen van Nederland. CVO is werkgever voor ruim 2.300 medewerkers. De scholen van CVO doen er alles aan om onze leerlingen succesvol te laten worden. Vanuit een open christelijke inspiratie bieden we jonge mensen stimulerend voortgezet onderwijs én een brede vorming, waarbij we rekening houden met ieders individuele mogelijkheden en kwaliteiten.

Meer informatie: www.cvo.nl

CVO Beleidsstaf en Shared Service Organisatie (SSO)

CVO heeft een eigen ondersteuningsorganisatie waar ongeveer honderd mensen werken. Deze ondersteuningsorganisatie bestaat uit de CVO Beleidsstaf (directe medewerkers raad van bestuur) en de Shared Service Organisatie (SSO). De medewerkers van de SSO ondersteunen de scholen van CVO op het gebied van ICT, human resources, huisvesting & facilitair, financiën, inkoop, subsidiecoördinatie en juridische zaken.

Visie

De CVO-visie 2019-2024 'Onderwijs voor het leven' bestaat uit vijf pijlers:

1. Goed onderwijs voor het leven
2. Vernieuwend onderwijs, bij de tijd
3. Inclusieve identiteit: ontmoeting
4. Professioneel en lerend
5. Met plezier samen sterk

De visie inspireert en geeft de ambities aan van CVO. Scholen vertalen de visie naar eigen doelen en resultaten die passen bij de school. Zo blijft er ruimte voor de diversiteit aan scholen binnen CVO.

De integrale tekst van de CVO-visie is te vinden op www.cvo.nl

Alle auteursrechten en andere rechten van intellectuele eigendom op alle artikelen, teksten, foto's, afbeeldingen en materialen die zijn opgenomen in CVOopen zijn eigendom van de Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving [CVO] of zijn opgenomen met toestemming van de eigenaar, tenzij uitdrukkelijk een andere bron wordt vermeld. Geen enkel artikel, tekst, foto, afbeelding mag worden veranderd of worden opgenomen in enig ander werk of andere publicatie, behoudens voor zover de overname geschiedt ten behoeve van persoonlijke en niet-commerciële doeleinden met vermelding van de bron.

CVO
Henegouwerplein 14
3021 PM Rotterdam
Postbus 2152
3000 CD Rotterdam

T [010] 217 13 99

www.cvo.nl

Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving

125 jaar

→ CVO. Meer dan het gewone.

‘We dragen een mooie geschiedenis met ons mee en zijn een springlevende organisatie die niet van gisteren is, maar van vandaag en morgen!’

Frank Koen, voorzitter raad van toezicht CVO, op pagina 23